

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2014

Jiří Záluský

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra právních oborů, řízení a ekonomiky

Bakalářská práce

ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

Vypracoval: Jiří Záluský
Vedoucí práce: PhDr. Lenka Rosková

České Budějovice 2014

Abstrakt

Bakalářská práce se nazývá Organizace spojených národů (OSN). Tato práce je teoretická a je rozdělena do čtyř částí. V první části jsou informace týkající se základních údajů o činnosti a organizační struktuře Organizace spojených národů. Následující druhá část je věnována působení OSN. Třetí část je zaměřena na misi UNPROFOR a situaci v bývalé Jugoslávii. Poslední část je věnována Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii a potrestání zločinů (ICTY).

Cílem bakalářské práce je zmapovat činnost Organizace spojených národů a její působení ve světě a dále pak zaměřit se na mírové mise, především na misi UNPROFOR v bývalé Jugoslávii v 1. pol. 90. let 20. století. Hlavním tématem této práce je poskytnout informace o působení OSN v tomto konfliktu a zjištění v jakém stádiu je potrestání zločinů v bývalé Jugoslávii u Mezinárodního trestního tribunálu pro zločiny v Jugoslávii.

Organizace spojených národů vznikla již po 2. světové válce, není světovou vládou a nevytváří zákony. Její činnost je zaměřena hlavně na udržování mezinárodního míru na světě a bezpečnosti. OSN vysílá do krizových oblastí své jednotky na urovnání sporů tzv. „modré přilby“.

V 1. pol. 90. let 20. století došlo na evropském kontinentu k největší lidské tragédii od konce 2. světové války. Opět se v Evropě objevila válka, genocida a koncentrační tábory. V tomto konfliktu působily i mírové jednotky Organizace spojených národů. Situace na Balkáně nebyla jednoduchá a ani posláni mírových vojsk v bývalé Jugoslávii.

Mise UNPROFOR (United Nations Protection Forces), byla ustanovena v roce 1991. K nejdůležitějším úkonům patřilo zajišťování a distribuce humanitární pomoci,

zabezpečení na desítkách kontrolních a propouštěcích stanovištích (check-point), organizování mobilních a pracovních týmů.

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, tzv. ICTY /International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia/ byl zřízen za průběhu jugoslávských válek, z důvodů páchaní zločinů, genocidy, koncentračních táborů a porušování lidských práv. Do současné doby tribunál obvinil 161 osob, polovina všech obviněných se vydala dobrovolně.

Klíčová slova: Jugoslávie, Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, mírové jednotky, Organizace spojených národů

Abstract

This bachelor thesis is called The United Nations (UN). It is theoretical and it is divided into four parts. The first section contains basic information about main activities and organization structure of United Nations. The following second part is devoted to the objective action of UN. The third part is focused to the UNPROFOR mission and the situation in the former Yugoslavia. The last section is dedicated to the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) and punishment of the crime.

The aims of this work are to map the activity of the United Nations and its global effect; and to focus on peacekeeping missions, particularly in the UNPROFOR mission in the former Yugoslavia in the first half of the 90s of the 20th century. The main theme of this thesis is to provide information of the UN action in the conflict and to determine at what stage in the prosecution of crimes in the former Yugoslavia, the International Criminal Tribunal for crimes in Yugoslavia.

The United Nations was founded after World War 2; it is not a world government and does not create laws. Its activities are mainly focused on the of international peacekeeping and peacemaking. The UN send units called "Blue helmets" to critical areas to prevent the conflicts.

There has been the greatest human tragedy since World War 2 on the European continent in the first half of the 90s of the 20th century, the war, genocide and concentration camps again appeared in Europe. In this conflict, the peacekeepers of the United Nations operated. Neither the situation in the Balkans nor the whole mission of peacekeepers in the former Yugoslavia was simple.

Mission of UNPROFOR (United Nations Protection Forces), was established in 1991. The most important acts included the providing and distribution of humanitarian aid, security of dozens control and layoof stations (check-point), and organizing mobile and working teams.

The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, called ICTY was established during the Yugoslav wars, for reasons of committing crimes, genocide, concentration camps and human rights violations. To the present, the Tribunal indicted 161 persons, half of all defendants has released voluntarily.

Keywords: Yugoslavia, The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, peacekeepers, United Nations

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Organizace spojených národů“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2.5.2014

.....

Jiří Záluský

Poděkování

Děkuji za podporu a cenné rady PhDr. Lence Roskové, pod jejímž vedením tato bakalářská práce vznikla.

Obsah

Úvod	12
1 Současný stav	13
1.1 Základní informace o OSN	13
1.2 Systém OSN	15
1.2.1 Valné shromáždění	15
1.2.2 Rada bezpečnosti	16
1.2.3 Ekonomická a sociální rada	17
1.2.4 Poručenská rada	18
1.2.5 Mezinárodní soudní dvůr	18
1.2.6 Sekretariát	19
2 Působení OSN ve světě	20
2.1 Rozvojové cíle tisíciletí OSN	20
2.2 Lidská práva	20
2.3 Mír a bezpečnost	21
2.3.1 Peacekeepingové operace OSN	24
2.3.2 Historie mírových misí	24
2.3.3 Mírové mise druhé generace	25
2.3.4 Mírové mise třetí generace	26
2.3.5 Vznik modrých přileb	26
2.3.6 Funkce operací na udržení míru	27
2.3.7 Českoslovenští vojáci v operacích na udržení míru OSN	28
2.3.8 Čeští vojáci v operacích na udržení míru OSN	28
2.3.9 Data peacekeepingu současnosti	29
3 Válka na Balkáně	31
3.1 Historie a původ konfliktu.....	31
3.2 Slovinská válka	33

3.3 Chorvatská válka	34
3.4 Válka v Bosně	37
3.4.1 Obléhání Sarajeva	38
3.4.2 Východní Bosna	39
3.4.3 Severní a centrální Bosna	40
3.4.4 Hercegovina	40
3.4.5 Bihačská Kapsa a Západní Bosna	41
3.5 Nasazení mírových sil v bývalé Jugoslávii	42
3.6 Názory na působení mírových sil OSN a události v bývalé Jugoslávii	44
4 Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii	52
4.1 Stav tribunálu v současnosti	54
4.2 Hlavní představitelé v Jugoslávii	55
5 Závěr	57
6 Seznam informačních zdrojů	60
7 Přílohy	

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ECOSOC	Economic and Social Council – Ekonomická a sociální rada
EU	Evropská unie
ICTY	International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia – Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii
JNA	Jugoslovenska narodna armada – Jugoslávská lidová armáda
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance
OSN	Organizace spojených národů
PBC	Peacebuilding commission – komise pro budování míru
SFRJ	Socialistická Federativní republika Jugoslávie
UN	United Nations – Spojené národy
UNPROFOR	United Nations Protection Force – Míse Spojených národů ochranná síla

Úvod

Téma bakalářské práce s názvem Organizace spojených národů si autor zvolil z důvodu jeho zájmu o politické dění, válečné konflikty a humanitární katastrofy. I v dnešní době jsou lidé nepoučitelní a je třeba na některé události poukázat a připomenout, aby se neopakovaly. OSN se velmi angažuje v nejrůznějším spektru činností, kdy se snaží zmírnit následky katastrof nebo jim zabránit.

OSN vznikla již po 2. světové válce, kdy se v San Franciscu sešli zástupci 50 zemí a vypracovali Chartu OSN. Ta měla podobné myšlenky předchozího pokusu o světovou spolupráci, jímž byla Společnost národů. OSN má širší funkce a moc, než-li Společnost národů, není světovou vládou a ani nevytváří zákony. Její činnost je zaměřena mimo jiné na udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, prosazování respektu k lidským právům, na snižování chudoby, potírání nemoci, ochranu životního prostředí, na boj proti obchodu s drogami a terorismu.

Mezi hlavní důvody vzniku OSN bylo zajišťování míru na světě, a proto OSN vysílá do krizových oblastí své jednotky na urovnání sporů tzv. „modré přilby“. OSN se od roku 1948 do konce roku 2013 podílela na 68 mírových misích. V současné době probíhá 16 mírových operací a na další jedné operaci mírová vojska asistují.

V této bakalářské práci se autor zaměří na základní informace o OSN, její fungování a působení ve světě. Autor poukáže na mírové mise OSN, především se bude věnovat misi UNPROFOR v bývalé Jugoslávii v 1. pol. 90. let 20. století, kdy došlo na evropském kontinentu k největší lidské tragédii od konce 2. světové války. Hlavním tématem této práce je podat ucelené informace o angažování OSN v tomto konfliktu a zjištění v jakém stádiu je potrestání zločinů v bývalé Jugoslávii u Mezinárodního trestního tribunálu pro zločiny v Jugoslávii.

1 Současný stav

Na začátek této bakalářské práce si musíme nastínit jaký je stav Organizace spojených národů v současné době, udělat stručný přehled činností, které vykonává a představit si organizační strukturu.

Organizace spojených národů sdružuje nezávislé státy s cílem dosáhnout míru, bezpečnosti a pokroku na celém světě. Založilo ji 51 zemí dne 24. října 1945. Současný počet členských států je 193 [38].

Každoročně se proto 24. říjen slaví jako Den Spojených národů [54].

1.1 Základní informace o OSN

Myšlenka Spojených národů vznikla za 2. světové války (1939 – 1945). Představitelé států, jež společně usilovali o ukončení války, cítili, že je naléhavě nutné vytvořit mechanismus, který pomůže nastolit mír a zabrání dalším válkám. Shodli se, že něco takového bude možné, jen pokud budou všechny národy spolupracovat v mezinárodní organizaci. Tou se měla stát Organizace spojených národů. Podobná organizace, Společnost národů, byla založena již v roce 1919, po skončení 1. světové války. Jejím hlavním cílem bylo udržet světový mír. Do organizace však nevstoupily všechny státy, mimo jiné ani USA. Další státy z ní později vystoupily a organizace tak byla často neakceschopná. Přes svůj neúspěch podnítila Společnost národů sen o vytvoření celosvětové organizace. Název Spojené národy navrhl prezident Spojených států Franklin D. Roosevelt. Poprvé byl název oficiálně použit v roce 1942, když zástupci 26 států podepsali Deklaraci Spojených národů. Na ustavující konferenci OSN v San Franciscu se účastníci dohodli na názvu Spojené národy, aby tak uctili památku prezidenta Roosevelta [38].

Ke vzniku celosvětové organizace, působící v širokém spektru působnosti, vedla dlouhá a strastiplná cesta, která ne vždy končila dobře. Nyní již můžeme říct, že myšlenka vzniku byla správná. Organizace spojených národů za své působení byla i odměněna a získala několik Nobelových cen. Nobelova cena míru byla OSN již patnáctkrát udělena. Otázkou je, zda byla vždy udělena oprávněně a nebyl zde lepší kandidát. Autor tím naráží na Nobelovu cenu míru udělenou Kofi Annanovi v roce 2001, bývalému generálnímu tajemníkovi. V roce 1992 byl zvolen zástupcem generálního tajemníka pro mírové operace. Značnou kritiku Kofi Annan sklídl za Rwandu, kde byla OSN silně pasivní, nečinná a došlo zde ke genocidě téměř jednoho milionů osob.

Charta OSN

Charta Spojených národů je ustavující dokument světové organizace. Definuje práva a povinnosti členských států a ustavuje orgány a postupy fungování organizace. Je to mezinárodní smlouva, která upravuje základní principy mezinárodních vztahů. Mezi ně patří princip suverenity a rovnosti mezi státy. Zákaz užití síly při řešení mezinárodních sporů a rozvíjení přátelských vztahů mezi národy [22].

U Charty Organizace spojených národů je i spousta nezodpovězených otázek, jedna z těch zásadních se týká i vysílání mírových jednotek, které není přesně specifikováno. Autor se o této záležitosti bude ještě zmiňovat v další části bakalářské práce.

Členství

Členství v Organizaci spojených národů je otevřené všem státům na základě podmínek stanovených Chartou OSN. Každý stát musí deklarovat, že je odhodlán a schopen povinnosti členství plnit [22].

Oficiální jazyky

Charta OSN stanovuje pětici oficiálních jazyků: angličtinu, čínštinu, francouzštinu, ruštinu a španělštinu. Později byla doplněna arabština jako oficiální jazyk Valného shromáždění, Rady bezpečnosti a Ekonomické a sociální rady [22].

Cíle OSN

Mezi nejdůležitější cíle OSN patří: udržovat mír ve světě, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, spolupracovat na zlepšení životních podmínek chudých, odstraňování hladu, nemocí a negramotnosti a to při podpoře respektu k právům a svobodě druhých. Působit jako platforma pomáhající státům v dosahování těchto cílů [38].

Financování a rozpočet OSN

OSN financují všichni členové, tedy 193 států. Žádný jiný zdroj příjmů OSN nemá. Hospodaří se dvěma rozpočty: řádný rozpočet pokrývá činnost centrály v New Yorku a detašovaných pracovišť ve světě. Z rozpočtu na mírové operace se platí mise v konfliktních oblastech světa. Příspěvky do obou rozpočtů OSN jsou povinné. Členské státy přispívají podle dohodnuté stupnice, která vychází ze schopnosti země přispívat z výše národního důchodu a dále z počtu obyvatel [38].

Řádný rozpočet OSN schvaluje jednací orgán Valné shromáždění vždy na dvouleté období. Rozpočet předkládá generální tajemník a posuzuje jej Poradní výbor pro administrativní a rozpočtové otázky tvořený šestnácti odborníky, kteří jsou navrhováni vládami svých zemí a voleni Valným shromážděním [37].

1.2 Systém OSN

V této části bakalářské práce autor představí základní orgány Organizace spojených národů. Schéma systému OSN je uvedeno v příloze A této bakalářské práce.

1.2.1 Valné shromáždění

Valné shromáždění je hlavním jednacím orgánem OSN. Tvoří ho zástupci všech členských států, z nichž každý má jeden hlas. K přijetí rozhodnutí o důležitých

záležitostech (např. otázky míru a bezpečnosti, přijetí nových členů, rozpočtu atd.), je nutná dvoutřetinová většina hlasů. Při rozhodování o ostatních otázkách rozhoduje prostá většina [35].

Na začátku každého řádného zasedání se koná všeobecná rozprava, které se zpravidla zúčastňují nejvyšší představitelé států a vlád. Jednotlivé země na této rozpravě vyjadřují názory na naléhavé mezinárodní otázky. Většina z nich je následně projednávána v šesti hlavních výborech Valného shromáždění. Výbory Valného shromáždění jsou následující: Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost; Hospodářský a finanční výbor; Sociální, humanitární a kulturní výbor; Zvláštní výbor pro politické otázky a otázky dekolonizace; Administrativní a rozpočtový výbor a posledním je Právní výbor [36].

1.2.2 Rada bezpečnosti

Charta OSN přisuzuje Radě bezpečnosti hlavní zodpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Rada bezpečnosti má 15 členů, z toho pět stálých. Mezi pěti stálých členů patří: Čína, Francie, Rusko, USA a Velká Británie. Zbývajících 10 členů je nestálých, které Valné shromáždění volí na dvouleté období. Každý člen Rady bezpečnosti má jeden hlas. Ke schvalování rozhodnutí o procedurálních otázkách je zapotřebí alespoň devíti hlasů z patnácti. Pro rozhodnutí o zásadních otázkách je zapotřebí devíti hlasů, včetně souhlasu všech pěti stálých členů. Jedná se o takzvané pravidlo jednomyslnosti mocností, často označované jako právo veta. Pokud jeden ze stálých členů nesouhlasí s rozhodnutím, může hlasovat proti, a tím návrh vetovat (zamítnout). Všech pět stálých členů již právo veta v minulosti při různých příležitostech uplatnilo. Pokud stálý člen nesouhlasí s navrhovanou rezolucí nebo rozhodnutím, a zároveň nechce uplatnit právo veta, může se zdržet hlasování. Rezoluce pak může být přijatá získáním potřebných devíti hlasů. Podle článku 25 Charty OSN souhlasí všechny členské státy s tím, že budou rozhodnutí Rady

bezpečnosti respektovat a naplňovat. Zatímco ostatní orgány OSN udělují doporučení vládám, Rada bezpečnosti přijímá rozhodnutí, která jsou na základě Charty OSN pro členské státy závazná [33].

1.2.3 Ekonomická a sociální rada

Charta OSN zřizuje Ekonomickou a sociální radu (ECOSOC – Economic and Social Council) jako hlavní orgán pro koordinaci hospodářské a sociální činnosti OSN a specializovaných přidružených organizací systému organizace. ECOSOC má 54 členů s tříletým funkčním obdobím, rozhodnutí jsou přijímána prostou většinou, každý člen disponuje jedním hlasem [29].

Přidružené orgány

ECOSOC má řadu přidružených komisí: Komise pro narkotika; Komise pro sociální rozvoj; Komise pro populaci a rozvoj; Komise pro postavení žen; Statistická komise; Komise pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost; Komise pro vědu a techniku pro rozvoj; Komise pro trvale udržitelný rozvoj a Fórum OSN pro lesy.

ECOSOC dále řídí pět regionálních komisí: Ekonomickou komisi pro Afriku (ECA- Economic commission for Africa); Ekonomickou komisi pro Evropu (ECE – Economic commission for Europe); Ekonomickou komisi pro Latinskou Ameriku a Karibskou oblast (ECLAC – Economic commission for Latin America and the Caribbean); Ekonomickou a sociální komisi pro Asii a Tichomoří (ESCAP – Economic and Social for Asia and the Pacific) a Ekonomickou a sociální komisi pro západní Asii (ESCWA – Economic and Social commission for Western Asia). ECOSOC projednává zprávy několika specializovaných agentur, fondů a programů OSN, z nichž každý je samostatnou organizací s vlastními podmínkami členství, rozpočtem a sídlem [38].

Přehled specializovaných agentur, fondů a programů OSN uvádí autor v příloze B, která je nedílnou součástí této bakalářské práce.

1.2.4 Poručenská rada

Poručenská rada byla ustavena Chartou OSN v roce 1945, aby dohlížela na správu jedenácti území zařazených do poručenské soustavy. Jejím úkolem bylo zajistit přijetí takových kroků, které připraví tato území na samosprávu nebo samostatnost. Do roku 1994 dosáhla všechna svěřená území OSN samosprávy či nezávislosti, ať již jako nezávislé státy, či připojením k některému ze sousedních nezávislých států. Posledním bylo svěřenecké území Tichomořských ostrovů (Palau), které se v témže roce staly 185 členským státem OSN. Poručenská rada složená ze stálých členů Rady bezpečnosti – Číny, Francie, Ruska, Velké Británie a USA tak splnila svůj účel. Byla proto upravena její procedurální pravidla a Poručenská rada by se měla scházet jen v případech, kdy to bude situace vyžadovat [32].

1.2.5 Mezinárodní soudní dvůr

Mezinárodní soudní dvůr (ICJ – International Commission of Jurists) se sídlem v nizozemském Haagu je základním soudním orgánem OSN. Řeší spory mezi členskými státy a předává OSN a jejím specializovaným organizacím odborné posudky. Jeho statut je nedílnou součástí Charty OSN [30].

Soud tvoří 15 soudců volených v oddělených hlasováních Valným shromážděním a Radou bezpečnosti. Soudci jsou voleni na devět let, s možností znovuzvolení. V průběhu funkčního období nemohou vykonávat žádnou jinou činnost. Žádní dva soudci nesmí být občany téhož státu [31].

Mezinárodní soudní dvůr řeší spory uplatňováním mezinárodních úmluv stanovujících pravidla uznaná státy, kterých se spor týká [54].

1.2.6 Sekretariát

Sekretariát Organizace spojených národů, vykonavatel každodenních úkolů organizace, tvoří tým mezinárodních úředníků působících v různých zemích světa. Poskytuje servis ostatním orgánům Spojených národů a je pověřen správou jejich programů a činností. Hlavou sekretariátu je generální tajemník a tým jeho poradců, který zajišťuje celkové administrativní vedení OSN. Sekretariát sídlí v New Yorku a má úřadovny v mnoha dalších částech světa. Dalšími hlavními centry činnosti OSN jsou Ženeva (UNOG – United Nations Geneva), Vídeň (UNOV – United Nations Wien), Nairobi (UNON – United Nations Nairobi) [34].

V sídle OSN v New Yorku pracuje přes pět tisíc zaměstnanců z celého světa [38].

Funkce generálního tajemníka

Generálního tajemníka jmenuje Valné shromáždění na základě doporučení Rady bezpečnosti a to na pětileté období. Generální tajemník předkládá témata k projednání Valnému shromáždění nebo jinému orgánu OSN. Upozorňuje Radu bezpečnosti na každou situaci, která podle jeho názoru může ohrozit mezinárodní mír a působí jako arbitr ve sporech mezi členskými státy. Je mediátorem mezinárodních vyjednávání. Dosud stálo v čele OSN osm generálních tajemníků: Trygve Lie (Norsko) 1946-1952, Dag Hammarskjöld (Švédsko) 1953-1961, U Thant (Myanmar) 1961-1971, Kurt Waldheim (Rakousko) 1972-1981, Javier Pérez de Cuéllar (Peru) 1982-1991, Boutros Boutros-Ghali (Egypt) 1992-1996, Kofi Annan (Ghana) 1997-2006, Ban Ki-moon (Jižní Korea) 2007- do současnosti [38].

2 Působení OSN ve světě

Organizace spojených národů má tři nejdůležitější okruhy svého působení. Mezi základní patří Rozvojové cíle tisíciletí, lidská práva, mír a bezpečnost. Jsou to všechno velmi rozsáhlá témata, autor představuje ve stručnosti první dva okruhy a více se bude věnovat třetímu okruhu a to je mír a bezpečnost, na které je tato bakalářská práce více zaměřena.

2.1 Rozvojové cíle tisíciletí OSN

Jak již bylo autorem zmíněno, patří Rozvojové cíle tisíciletí k jednomu ze základních okruhů činnosti OSN. Cíle jsou specificky zaměřeny na tyto oblasti: vymýcení extrémní chudoby a hladu, dosažení základního všeobecného vzdělání pro všechny, podpora rovnosti pohlaví a zlepšení postavení žen, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení zdravotní péče o matky, potírání HIV/AIDS, malárie a jiných infekčních nemocí, dosažení trvale udržitelného rozvoje a vytvoření globálního partnerství pro rozvoj.

2.2 Lidská práva

Druhým důležitým okruhem, ve kterém se Organizace spojených národů silně angažuje, a to po celém světě, je problematika lidských práv. Zde si přiblížíme základní charakteristiku a vznik deklarace.

OSN stanovila soubor lidských práv pro všechny národy, a to ve Všeobecné deklaraci lidských práv z roku 1948. Podpisem deklarace se státy zavázaly k rovnému zacházení se všemi lidmi, a to bez ohledu na to, jestli jsou bohatí nebo chudí, silní

či slabí, jestli se jedná o muže či ženy a to bez ohledu na jejich rasový původ či náboženské vyznání [38].

Články 1 a 2 uvádějí, že „všechny lidské bytosti se rodí sobě rovny co do důstojnosti a práv“. Občanská a politická práva, na něž má každý člověk nárok ustanovují články 3 až 21. Články 22 až 27 deklarace stanovují ekonomická, sociální a kulturní práva, na něž má každý člověk nárok. Závěrečné články 28 až 30 uvádějí, že každý má nárok žít v takovém sociálním a mezinárodním pořádku, ve kterém mohou být lidská práva uvedená v deklaraci plně uplatňována. Tato práva lze omezit jedině proto, aby bylo zajištěno uznání a respektování práv a svobod druhých, aby bylo vyhověno požadavkům morálky, veřejného pořádku a obecného blaha v demokratické společnosti. Každý člověk je přitom vázán povinnostmi vůči společenství, ve kterém žije [54].

Všeobecná deklarace lidských práv a svobod je blíže uvedena v příloze C této bakalářské práce.

2.3 Mír a bezpečnost

Udržování mezinárodního míru a bezpečnosti je jedním z hlavních úkolů Organizace spojených národů. OSN od svého vzniku již mnohokrát pomohla zabránit tomu, aby spory přerostly ve válečné konflikty a přesvědčila zneprátelené strany, aby daly přednost jednacímu stolu před zbraněmi. Pokud již ozbrojený konflikt propukl, OSN byla na místě, aby pomohla sjednat příměří a mír. Za šest desetiletí existence bylo s podporou OSN ukončeno množství konfliktů a válek, často prostřednictvím rozhodnutí Rady bezpečnosti, základního orgánu OSN pro otázky mezinárodního míru a bezpečnosti [54].

V průběhu 90. let minulého století, po skončení studené války, vznikla v oblasti globální bezpečnosti zcela nová situace: války mezi státy ustoupily a většina konfliktů vznikala uvnitř státu. Počátkem 21. století se pak objevily nové globální hrozby.

Občanské války nastolily složité otázky, jako například schopnost reakce mezinárodního společenství nebo problematiku ochrany civilního obyvatelstva [23].

Prevence konfliktů

Hlavními metodami prevence vzniku nových ozbrojených konfliktů nebo opětovného vzplanutí starých jsou preventivní diplomacie, preventivní rozmístění a preventivní odzbrojení.

Preventivní diplomacie zabraňuje vzniku sporů, případně se jej snaží řešit dříve, než přerostou do ozbrojeného konfliktu. Pokud už konflikt propukl, slouží preventivní diplomacie k omezení jeho rozsahu [54].

Preventivní rozmístění je nasazení příslušníků mírových sil v místě hrozícího konfliktu.

Preventivní odzbrojení se snaží v oblastech náchylných ke konfliktům omezit počet lehkých zbraní. Zničení zbraní včerejška zabrání jejich použití ve válkách zítřka [27].

Obnova míru

Obnovou míru rozumíme použití diplomatických prostředků s cílem přimět znepřátelené strany, aby ukončily válečné operace a zahájily jednání o mírovém urovnání sporu. Spojené národy disponují řadou prostředků k ukončení a urovnání konfliktů a řešení jejich prvotních příčin [26].

Udržování míru

Udržování míru (Peacekeeping) je rozmístění přítomnosti OSN v oblasti, dosud se souhlasem všech zainteresovaných stran. Obvykle zahrnuje vojenský a policejní personál, často též personál civilní. Peacekeeping je technika, která rozšiřuje možnosti jak prevence konfliktů, tak tvorby míru [6].

Mise vojenských pozorovatelů tvoří neozbrojení důstojníci, kteří mají za úkol dohlížet na dodržování příměří. Vojáci mírových sborů jsou vyzbrojeni, ve většině

případů však mohou zbraně použít jen k sebeobraně. Vojenské jednotky poskytují členské státy na základě dobrovolnosti [28].

Příslušníci mírových sil si ponechávají uniformy armád svých států, od kterých se odlišují jen modrou přilbou nebo baretem se znakem OSN [54].

Implementace udržování míru

Za implementaci operací na udržení míru je zodpovědný generální tajemník OSN, který dává doporučení, jak by měly být operace vykonávány a podává zprávy o jejich průběhu Radě bezpečnosti. Generální tajemník jmenuje zvláštní představitele (Special Representatives), kteří jsou pověřeni řízením rozsáhlejších operací, a velitele operací spolu se seniorním vojenským personálem [64].

Donucovací opatření

Rada bezpečnosti může podle kapitoly VII Charty OSN v zájmu udržení nebo obnovy mezinárodního míru a bezpečnosti použít donucovací prostředky. Hlavními prostředky jsou ekonomické sankce a mezinárodní vojenský zásah [25].

Sankce

K sankcím, jako donucovacímu prostředku Rada bezpečnosti sahá v případech, kdy je ohrožen mír a selhalo veškeré diplomatické úsilí. V posledním desetiletí byly sankce uvaleny na Irák, bývalou Jugoslávii, Haiti, Libérii, Rwandu, Somálsko, síly UNITA v Angole, Súdán, Sierra Leone, Afghánistán, Etiopii, Eritreu a Sýrii.

Sankce mají mnoho forem, mezi které patří například plošné ekonomické a obchodní sankce nebo zbrojní embarga, zákazy cestování či finanční a diplomatická omezení. Smyslem sankcí je přimět příslušný stát, aby postupoval v souladu s cíli stanovenými Radou bezpečnosti, aniž by bylo nutné použít násilí [24].

Budování míru

Komise pro budování míru (PBC – Peacebuilding commission) je mezivládním poradním orgánem, který podporuje mírové úsilí v zemích vzpamatovávajících se z konfliktu a je klíčovým doplňkem kapacity mezinárodního společenství v širším mírovém jednání [63].

Komise pro budování míru hraje jedinečnou roli ve sdružování všech příslušných účastníků, včetně mezinárodních dárců, mezinárodních finančních institucí, národních vlád a vojáků přispívajících zemí [61].

Komise, též poskytuje poradenství a navrhování strategie pro postkonfliktní budování míru a obnovy [62].

2.3.1 Peacekeepingové operace OSN

V následujícím textu se autor blíže podívá na peacekeepingové (mírové) operace jako takové, na jejich historii, počet, rozdělení a bližší specifikaci.

Slovo peacekeeping, které můžeme do češtiny přeložit jako „udržení míru“, je podle definice Organizace spojených národů „cestou, kterou se dá pomoci zemím rozvráceným konfliktem, dosáhnout podmínek pro udržitelný mír“. Peacekeeping však není nijak zvlášť definován v Chartě OSN a jeho působení vychází především z kapitol VI a VII této Charty [44].

Seznam mírových operací OSN od roku 1948 do roku 2013 je uveden v této bakalářské práci v příloze D.

2.3.2 Historie mírových misí

Za první mírovou misi OSN lze považovat až misi do oblasti Suezského průplavu v roce 1956, kterou inicioval kanadský diplomat Lester B. Pearson. Jednotky byly

poskytnuty jednotlivými státy a tato mise se stala první, kde vojáci jednotek OSN používali unifikovanou modrou přilbu a dopravní prostředky natřené bílou barvou. Ještě předtím byly ustaveny následující tři mise. Mise UNTSO (UN Truce Supervision Organization) v roce 1948 dohlížející na příměří mezi Izraelem a Palestinou, mise UNCI (UN Commission for Indonesia), která sledovala stahování nizozemských vojáků z bývalé kolonie v letech 1947-1951. Třetí misí byla UNMOG (UN The Military Observers in Greece's), která sledovala pohraniční režim v Řecku během tamní občanské války. Na základě těchto misí vznikl koncept mírových misí první generace. Tento koncept mimo jiné zahrnuje: mise vzniká konsenzuálně (podle kapitoly VI Charty OSN), mise je vysílána až po uzavření příměří, poté, co strany požádají OSN o asistenci, nebo s ní zúčastněné státy souhlasí. Síly OSN v rámci tohoto konceptu tedy působily jako zprostředkovatel mezi jednotlivými státy [52].

2.3.3 Mírové mise druhé generace

Tyto mise se staly mnohem komplexnějšími, jejich úkolem se stávalo implementování mírových dohod v dlouhodobých konfliktech nejen mezistátních, ale také vnitrostátních, nebo dohled nad průběhem voleb či prosazování zákona. Nejdůležitější bylo odzbrojování válčících stran, kontrola a identifikace původce konfliktu. Mise druhé generace se uskutečnily mezi rokem 1988 až 1992 v jihozápadní Africe a střední Americe. Agenda pro mír měla tři základní úkoly: Peace making (tj. aktivní ukončení konfliktu), Peace keeping (monitorování dohod), Peace building (vytvoření civilních struktur a institucí nutných k udržení míru) [52].

2.3.4 Mírové mise třetí generace

Koncepce misí třetí generace znamená, že konfliktů se neúčastní dané státy, ale skupiny uvnitř státu. Konflikty většinou probíhají ve státech, kde státní moc neovládá své území. V době občanské války postihuje celou společnost. Jejich úkolem je mír nastolit, a ne jen udržet. Dalšími cíli je předcházet násilnostem na civilistech, pomoc s hospodářskou obnovou a celkové zajišťování podmínek pro obnovu země. Další novinkou mírových misí třetí generace je, že se část misí přesunula z mandátů OSN pod mandát regionálních uskupení, zejména pak Severoatlantickou alianci, Evropskou unii nebo Africkou unii [52].

2.3.5 Vznik modrých přileb

Bylo třeba nějak identifikovat multinárodní jednotky, které by nosily vlastní uniformy jako vojska OSN. Bylo rozhodnuto, plánovacím týmem mise UNEF (UN Emergency Force – Monitorovací mise, nárazníkové zóny na Sinajském poloostrově a Suez), že tohoto odlišení se nejlépe docílí pomocí přileb modré barvy, která symbolizuje mír. Jediným problémem bylo to, že výrobci byli schopni dodat požadované množství až za sedm týdnů. Proto se nakonec rozhodlo pro přilbu armády Spojených států, která byla vyrobena z plastu, byla proto lehká a po odstranění kovových částí docela pohodlná. Těchto přileb bylo ve skladech po Evropě k dispozici skoro tři miliony kusů, a proto se nakonec použily [6].

2.3.6 Funkce operací na udržení míru

Následující tabulka obsahuje nejčastější činnosti vykonávané v mírových operacích ve třetí generaci misí. Zahrnuje tři základní okruhy, tj. vojenské, politické a humanitární činnosti, které v sobě zahrnují bližší specifikace, co který okruh zaštiťuje.

Tabulka 1: Funkce operací na udržení míru

Vojenské	Politické	Humanitární
Monitoring dohod o příměří	Udržování pořádku a dodržování zákonů	Ochrana humanitárních konvojů
Monitoring nárazových zón	Pomoc při obnově funkční vlády	Ochrana humanitárních pracovníků
Odzbrojení zneprátených frakcí	Pomoc s udržením nezávislosti	Provize humanitární pomoci
Regulace dispozic místních sil	Přizpůsobení/vyjednávání s vládnoucími entitami	Zřízení, podpora a ochrana místních bezpečných zón
Prevence infiltrace	Administrace voleb	Pomoc při repatriaci uprchlíků
Prevence občanské války	Vykonávání dočasné místní správy	Monitoring uprchlíků
Dohled nad dodržováním bezpečnostních dohod	Zabezpečení bezpečnosti a pomoc s nastartováním místní ekonomiky	Logistická podpora humanitárních projektů, včetně dopravy a zdravotního zabezpečení
Dozor nad regionálním rozdělením	Management a arbitráž lokálních sporů	Dohled nad dodržováním dohod o ochraně lidských práv
Odmínování	Tzv. Confidence-building opatření	
Výcvik a reorganizace vojenských jednotek	Výcvik místní policie	

Zdroj: Bureš, 2007

2.3.7 Českoslovenští vojáci v operacích na udržení míru OSN

Československo dlouho nepatřilo mezi přispěvatele vojáků do misí OSN. Vůbec první, a na dlouhou dobu jedinou misí, na které se podíleli, byla účast v Dozorčí komisi neutrálních států na Korejském poloostrově v letech 1953-1993. V průběhu čtyřiceti let účasti působilo na této misi více než 600 vojáků a diplomatů. K aktivnější účasti na misích pod vlajkou OSN došlo až po návštěvě bývalého generálního tajemníka OSN Javierera Pereze de Cuellara v Praze v květnu roku 1990. Bylo zde rozhodnuto o vytvoření československého praporu rychlého nasazení mírových sil OSN, se sídlem v Českém Krumlově. Od června roku 1991 do dubna roku 1993 působila desetičlenná skupina chemických specialistů československé armády ve zvláštní komisi OSN v Iráku. V březnu a dubnu roku 1992 byl do operace UNPROFOR v bývalé Jugoslávii vyslán československý prapor o počtu asi 500 příslušníků. Od července roku 1992 do konce roku 1993 v rámci operace sil OSN v Somálsku působilo několik československých pozorovatelů [6].

2.3.8 Čeští vojáci v operacích na udržení míru OSN

Po rozdělení federace ČR zůstala oficiálně zastoupena praporem a vojenskými pozorovateli v misi UNPROFOR /UN Protection Force/ a kontingentem vojenských pozorovatelů v humanitární misi v Iráku. Již v květnu 1993 vyslala Česká republika 20 vojenských pozorovatelů do nové operace na udržení míru OSN v Mosambiku a v prosinci téhož roku stejný počet vojenských pozorovatelů do mise OSN v Libérii. Na základě žádosti OSN byl v roce 1994 zvýšen počet příslušníků českého praporu UNPROFOR v Chorvatsku na dvojnásobek a navíc tam byl vyslán chirurgický tým [6].

Mezi další destinace, kam čeští vojáci mířili, byly mise v Tádžikistánu, v Gruzii, v Sierra Leone, Somálsku, Makedonii, Iráku, Etiopii a Eritrei a mnohé další.

2.3.9 Data peacekeepingu současnosti

V následujícím textu autor ve stručnosti shrne peacekeepingová data, tato data jsou aktuálně použita k 21. 4. 2014. Od roku 1948 proběhlo 68 peacekeepingových operací /mírových misí/. V současné době probíhá 16 mírových operací a na další jedné operaci mírová vojska asistují. V těchto mírových operacích je nasazeno 98 056 uniformovaných příslušníků mírových sborů OSN, z toho 83 154 vojáků, 13 056 policistů a 1 846 vojenských pozorovatelů. Na misích se také účastní civilní personál, jak místní, tak mezinárodní a taktéž dobrovolníci Organizace spojených národů.

V současné době probíhají tyto mise OSN:

MINURSO /UN Mission for the Referendum in Western Sahara/, trvá od roku 1991;

MINUSCA /UN Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic/, trvá od dubna 2014;

MINUSMA /UN Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali/, trvá od dubna 2013;

MINUSTAH /UN Stabilization Mission in Haiti/, trvá od června 2004;

MONUSCO /UN Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo/, trvá od července 2010;

UNAMA /UN Assistance Mission in Afghanistan/, trvá od roku 2002;

UNAMID /African Union-UN Hybrid Operation in Darfur/, trvá od července 2007;

UNDOF /UN Disengagement Observer Force/, trvá od července 1974;

UNFICYP /UN Peacekeeping Force in Cyprus/, trvá od března 1964;

UNIFIL /UN Interim Force in Lebanon/, trvá od března 1978;

UNISFA /UN Interim Security Force for Abyei/, trvá od června 2011;

UNMISS /UN Mission in the Republic of South Sudan/, trvá od července 2011;

UNOCI /UN Operation in Côte d'Ivoire/, trvá od dubna 2004;

UNMIK /UN Interim Administration Mission in Kosovo/, trvá od června 1999;

UNMIL /UN Mission in Liberia/, trvá od září 2003;

UNMOGIP /UN Military Observer Group in India and Pakistan/, trvá od ledna 1949;

UNTSO /UN Truce Supervision Organization/, trvá od května 1948 [60].

3 Válka na Balkáně

V této části bakalářské práce se autor zaměřuje na válečný konflikt v bývalé Jugoslávii, zvláště na první část, která se odehrávala v první polovině 90. let, kdy došlo na evropském kontinentu k největší lidské tragédii od konce 2. světové války. Lidský život a morální hodnoty zde zcela ztratily svůj smysl a postavení. Znovu se v Evropě objevila válka, genocida a koncentrační tábory. V tomto konfliktu působily i mírové jednotky Organizace spojených národů. Zda splnily svoje poslání v tomto konfliktu, autor zmiňuje v následujícím textu. Jisté je, že situace na Balkáně nebyla vůbec jednoduchá a ani poslání mírových vojsk nebylo snadné. Působení mírových vojsk vyvolává mnoho otázek, na které autor hledá odpovědi v této práci.

3.1 Historie a původ konfliktu

Nejdříve je nutné si ujasnit historii, proč k této události vůbec došlo. Konflikt v bývalé Jugoslávii nebyl záležitostí nové skutečnosti, která vše zažehla, ale má své kořeny už v dávné minulosti, kdy území bylo součástí Římské a Byzantské říše. V 6. století pronikaly na území slovanské kmeny, dá se říci, že v období mezi 6. až 10. stoletím se na tomto území pohybovaly různé kmeny, které se postupem času začínaly sjednocovat. Vše vyvrcholilo vyhlášením Srbského království v roce 1217. Důležitým mezníkem byl rok 1389, kdy došlo k bitvě na Kosově poli, kdy Srbové prohráli s Osmanskou říší a země se nábožensky rozdělila. Jih země se začal islamizovat a sever zůstal křesťanský. Islamizaci můžeme tedy vnímat jako prvotní důvod pozdějšího konfliktu [15].

Dalším důležitým mezníkem byla 2. světová válka. Jugoslávie byla v roce 1941 poražena německými vojsky. Došlo k rozdělení země a to na Srbsko, které bylo okupováno a Chorvatsko, které bylo loutkovým státem [56].

V roce 1945 celé území Jugoslávie osvobodilo odbojové hnutí pod komunistickým vedením, v jehož čele stál Josip Broz Tito, kterému se povedlo Jugoslávii sjednotit a vytvořit zde stabilní stát [56].

Mezi léty 1945 – 1965 zastával J. B. Tito úřad předsedy vlády, po J. V. Stalinově smrti v roce 1953 pak vykonával i jugoslávskou obdobu prezidentské funkce. J.B. Tito měl o komunismu vlastní představu, což velmi vadilo Sovětskému svazu v čele s J. V. Stalinem. Od roku 1974 měl J. B. Tito prezidentskou funkci doživotně. Úspěšně rozvíjel kult osobnosti, ale ani nebylo třeba se moc snažit. Jugoslávie ho považovala za hrdinu a národ ho zbožňoval [9].

At' už si myslíme o J. B. Tito cokoliv, jedna věc se mu upřít nedá. Jugoslávie držela pospolu, což se po jeho smrti začalo pomalu měnit. Jugoslávie se v jeho době skládala ze šesti svazových republik - Srbska, Chorvatska, Černé Hory, Slovinska, Makedonie a Bosny a Hercegoviny. V roce 1974 získaly autonomní postavení i oblasti Kosova a Vojvodiny. Všechny svazové republiky vystupovaly pod zkratkou SFRJ (Socialistická federativní republika Jugoslávie). Jugoslávii po smrti J. B. Tita začínaly nahlodávat vnitřní problémy, zvláště se ukazoval jejich nacionalistický podtext. Srbové vyčítali Chorvatům, že si dostatečně neváží a neuznávají, že byli osvobozeni z vlivu Rakousko-Uherské monarchie díky Srbům. Dále jim vytýkali události, které se odehrály za 2. světové války, a to především činy USTAŠY (chorvatská nacionalistická organizace), která se otevřeně hlásila k podpoře nacistických vojsk a k jejich ideologiím. USTAŠA měla podíl na zavraždění krále Alexandra a též se dopouštěla teroru na Srbech a prováděla takové násilnosti, které mnohonásobně překonaly zločiny nacistických vojsk na území Jugoslávie.

Na druhé straně je třeba též zmínit srbské partyzánské jednotky ČETNICI, kteří prosluli zvěrstvy páchanými na chorvatském a muslimském obyvatelstvu [45].

J. B. Tito zemřel v roce 1980, začala se prohlubovat politická krize, zadluženost státu a nezaměstnanost. V této době byla Jugoslávie nesoudržná a v podstatě fungovala jako osm nezávislých celků. Ve vrcholných politických kruzích docházelo k boji o moc, o následníka po J. B. Titovi. Vlády se střídaly, rychle klesala popularita komunistické strany. V zemi začínal sílit nacionalismus a separatismus, které byly za vlády J. B. Tita

potlačeny. V roce 1989 se dostal k moci Slobodan Milošević, který chtěl pro své rodné Srbsko více výhod na úkor ostatních států federace, chtěl sice zabránit rozpadu SFRJ, ale klonil se k centralizaci moci do Bělehradu. Odezvou byl nesouhlas Chorvatska a Slovinska, tito členové federace byli nejvyspělejší a nesouhlasili s návrhy Bělehradu a chtěli zavést politický pluralismus, tržní hospodářství a zachovat suverenity jednotlivých členů federace [16].

Po konci studené války definitivně opadla hrozba sovětské intervence, která visela nad Jugoslávií celá léta, ale díky obratnosti J. B. Tita k ní nikdy nedošlo, i proto držela Jugoslávie celá léta pospolu. Po volbách v roce 1990 začala sílit snaha jednotlivých států o samostatnost [40].

Zlomový rok 1990

Ve volbách v roce 1990, zvítězil ve Slovinsku vůdce koalice Milan Kučan a stal se prvním nekomunistickým prezidentem. V květnu 1990 v Chorvatsku zvítězil a stal se prezidentem nacionalista Franjo Tuđman. Vztahy mezi Srbskem a Černou Horou, které ovládal Milošević a vztahy mezi Slovinskem a Chorvatskem se radikálně zhoršily [57].

Během roku 1990 a 1991 probíhaly neustálé třenice, které vyvrcholily vyhlášením nezávislosti Slovinska a Chorvatska v červnu, respektive červenci roku 1991, následovala Makedonie a v březnu 1992 vyhlásila nezávislost Bosna a Hercegovina. Kola největšího utrpení lidí od konce 2. světové války v Evropě se začínala roztáčet.

3.2 Slovinská válka

Slovinská válka je nazývána též desetidenní válka. Slovinsko vyhlásilo nezávislost 25. června 1991, místní orgány převzaly kontrolu nad hranicemi s Rakouskem a Itálií. Byl zde předpoklad, že JNA (Jugoslovenska narodna armada - Jugoslávská lidová armáda) dosáhne rychlého vítězství, zvláště nad malou a nepřilíš dobře vyzbrojenou

slovinskou Teritoriální obranou. Bylo zde několik faktorů, které rozhodly ve slovinskou výhru. Teritoriální obrana účinně blokovala kasárna JNA a v zemi neexistovala významnější národnostní menšina, která by usilovala o připojení k Srbsku.

Boje začaly 27. června 1991 a trvaly do 7. července 1991, boje byly relativně umírněné a to též díky tomu, že vojáci JNA se měli pokusit vyhýbat krvavým střetům. Bělehrad se s odtržením Slovinska smířil. Horší průběh nastal pak v dalších svazových republikách. Na území Slovinska došlo k 72 ozbrojeným střetům. Slovinci měli 19 mrtvých a 182 zraněných, na druhé straně JNA přišla o 44 osob a měla 146 zraněných. Při leteckých úderech JNA zemřelo 12 civilistů [57].

Konflikt ve Slovinsku ukončila Brionská deklarace ze 7. 7. 1991. Po tří měsíčním moratoriu Slovinsko potvrdilo vůli stát se samostatným státem. Poté, co je již dnes známo, jsou tyto ztráty malé v porovnání s tím, co se odehrávalo v ostatních svazových republikách. Slovinsko se stalo funkčním demokratickým státem s tržní ekonomikou západního stylu, v roce 2004 vstoupilo do NATO (Severoatlantická aliance) a do EU (Evropská unie).

3.3 Chorvatská válka

Chorvatsko vyhlásilo nezávislost na Jugoslávské federaci 25. června 1991, to se ale nelíbilo jak centrální moci v Bělehradu v čele se Slobodanem Miloševićem, tak chorvatským Srbům, kteří měli obavy, co s nimi bude a nechtěli se s tím smířit. Byli podporováni JNA, a srbské menšině se s její pomocí podařilo obsadit třetinu nově vyhlášené republiky. Toto území se začalo nazývat Republika Srbska Krajina s hlavním městem Knin. V červenci roku 1991 po odtržení Chorvatska od federální Jugoslávie a vyhlášení Republiky Srbska Krajina, vypukla regulérní válka mezi oběma zeměmi [10].

Chorvatská válka za nezávislost, pro níž se v Chorvatsku užívá název „Vlastenecká válka“, probíhala ve čtyřech fázích. První fáze probíhala od 17. srpna 1990

až do 2. července 1991, kdy vzrůstalo napětí a třenice. Druhá fáze probíhala od 3. července 1991 až do 2. ledna 1992, kdy probíhaly tuhé boje. Třetí fáze probíhala od 3. ledna 1992 až do 30. dubna 1995, kdy po podepsání příměří se objevovali omezené operace Chorvatů proti Republice Srbská Krajina, tzv. „podivná válka“. Čtvrtá fáze začala 1. května 1995 a skončila 7. srpna 1995, chorvatské operace „BLESK“ a „BOUŘE“ v Západní Slavonii a Kninské Krajině [57].

Chorvatská válka si vyžádala do podepsání Daytonských dohod v roce 1995 na 20 000 obětí. Do uzavření příměří v lednu 1992 to bylo zhruba 10 000 obětí. Během války v Chorvatsku bylo vyhnáno ze svých domovů asi 220 000 Chorvatů a skoro 300 000 Srbů. V největší síle propukly boje v srpnu 1991 ve Vukovaru, které ostřelovala federální vojska JNA [3].

V půlce září 1991 vyslal Bělehrad do oblasti těžkou techniku a město bylo zcela odříznuto. Franjo Tudjman, prezident Chorvatska, vysílal do oblasti posily, ale Srby se mu zastavit nepovedlo. Vukovar padl 18. srpna 1991 a obsadili ho Srbové [47].

Následovala čistka asi 4 000 obyvatel a chorvatských vojáků, které čekal přesun do internačního tábora Ovčara a tábora ve Sremské Mitrovici, kde byla většina zavražděna. Během tříměsíčního obléhání byl Vukovar téměř vymazán z map, bylo zničeno na 15 000 domů [10].

Je znám i válečný zločin, kdy rozrušení Srbové vnikli do městské nemocnice a 260 raněných zajatců odvěkli za město a tam je bez slitování popravili. Srbové v té době ovládali třetinu území Chorvatska. V listopadu 1991 začala chorvatská armáda protiútokem na Slavonii a v operaci Orkán získali 300 km² [47].

Boje byly natolik intenzivní a došlo k několika masakrům, že mezinárodní společenství se konečně rozhoupalo k jednání. Rada bezpečnosti OSN, která schválila 27. listopadu 1991 rezoluci o vyslání mírových sborů do země. Součástí byli i čeští vojáci. Dalším nástrojem OSN bylo uvalení embarga na dovoz zbraní, což se později ukázalo jako zcela marné. Srbové získávali zbraně ze skladů federální armády a Chorvati je pašovali přes hranice. Mezi další boje se přiřazuje obléhání Dubrovníku, boje v okolí Osieku, který byl vybombardován jugoslávským letectvem.

V lednu 1992 byla na území rozmístěna mírová vojska OSN, z celého Chorvatska se stáhla JNA, včetně jednotek Srbské Krajiny. Toto příměří bylo dojednáno Cyrusem Vancem v Sarajevu v lednu 1992. Chorvatsko k ní přistoupilo 15. ledna a tím se dočkala uznání ze strany Evropského společenství, zvláště za ně lobovalo Německo. Chorvatsko bylo přijato do OSN, poté co se zaručilo, že v ústavě bude ustanovena ochrana lidských práv a menšin [57].

I přesto během let 1992 – 1994 bylo příměří porušováno. Srbské jednotky z Krajiny ostřelovaly chorvatská města, Chorvati podnikali menší ofenzívy, kde se střetávali s paramilitaristickými jednotkami Srbů. Dostali se do střetu i s kanadskými vojáky OSN. Chorvatsko se angažovalo i v bojích v Bosně, kde od roku 1992 probíhaly tuhé boje. Je možné říci, že od roku 1992 až do roku 1995 se boje v chorvatské válce prolínaly. Chorvatsko se snažilo k sobě přidružit část Bosny ovládané Chorvaty.

Operace Blesk

Chorvati v květnu 1995 obsadili Západní Slavonii. Na jedné straně 7 200 chorvatských mužů, na druhé straně 8 000 mužů sboru Srbské Krajiny. Po vítězství chorvatských sil a obsazení Západní Slavonie, zničené srbo-krajinské síly přechaly přes řeku Sávu do Bosny a Hercegoviny, společně s nimi odcházela i veškerá patnáctitisícová srbská populace.

Operace Bouře

Probíhala ve dnech 4. až 7. srpna 1995 s účastí 130 000 chorvatských vojáků a proti nim stálo pouhých 30 000 mužů Srbské Krajiny. Chorvatská armáda během ofenzívy obsadila území o rozloze 10 500 km². Nejdůležitějším faktorem bylo rozhodnutí prezidenta S. Miloševiče obětovat Republiku Srbska Krajina v zájmu srbo-chorvatského míru. S. Miloševič zakázal JNA a bosensko-srbské armádě podpořit krajinské síly. Po těchto krocích ze Srbské Krajiny uprchlo na 200 000 krajinských Srbů do Bosny. Na televizních obrazovkách bylo vidět množství srbských civilistů, jak na traktorech a různých vozidlech opouštěli svoje domovy. Tento exodus Krajinu téměř vylidnil a ekonomicky rozvrátil. Chorvatské jednotky byly obviněny z brutality páchané

na srbských civilistech a z „etnického čištění“. Velitel operace generál poručík Ante Gotovina byl později obviněn ICTY (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia - Mezinárodní trestní tribunál pro zločiny spáchané v bývalé Jugoslávii) a v prosinci 2005 zatčen [57].

Vlastenecká chorvatská válka byla ukončena 14. 12. 1995 Daytonskou smlouvou. Cesta Chorvatska k demokracii trvala až do roku 1999, kdy zemřel prezident Franjo Tuđman, který byl podezříván ze zločinů proti lidskosti během války. Na jeho místo se dostal přijatelnější Stepjan Mesič 27. ledna 2000 a nastartoval zlepšující se stav hospodářství a cestu Chorvatska do NATO a EU.

3.4 Válka v Bosně

Tato válka také nazývá jako „bratrovražedný střet“. Na území Bosny bylo obyvatelstvo rozděleno na 44 % bosenských Muslimů, 31 % ortodoxních (pravoslavných) Srbů a 17 % katolických Chorvatů a 8 % další menšiny.

Bosna vyhlásila nezávislost na Jugoslávii 1. března 1992. Délka bojů probíhala od dubna 1992 až do prosince 1995 [10].

V roce 1992 se odtrhla od Bosny a Hercegoviny Republika Srbska, s hlavním městem Banja Luka. Ta měla podporu federální vlády v Bělehradě, která jí financovala, posílala výzbroj i přímou vojenskou pomoc. Na území Bosny se střetávaly tři skupiny. Zájmy bosenských Chorvatů hájila jednak armáda bosenských Chorvatů, Chorvatské obranné společenství a armáda Chorvatska. Zájmy bosenských Srbů hájila především federální armáda JNA a dále polovojenské organizace jako Arkanovci a Tygři. Bosna po odtržení od Jugoslávie neměla stálou armádu. Armáda Bosny a Hercegoviny tedy vznikala velmi narychlo, měla problémy se získáním zbraní, jelikož již od roku 1991 bylo Evropským společenstvím a OSN vydáno embargo na dovoz zbraní do celé Jugoslávie. Bosnu podporovaly i polovojenské jednotky nebo muslimské dobrovolné

síly. Do Bosny též přišlo na 2 000 dobrovolníků za zahraničí tzv. „mudžahidů“ z Alžíru, Iráku a Afghánistánu [16].

Průběh války v Bosně

Do bosensko-muslimských a bosensko-chorvatských oblastí byla 14. září 1992 vyslána mírová vojska OSN UNPROFOR, v počtu 39 490 osob. Od října 1992 byly tyto oblasti vyhlášeny za bezletovou zónu, na kterou dohlíželo NATO v rámci operace „Deny Flight“.

V roce 1993 došlo k vytvoření bezpečných míst „safe areas“ mezi ně patřilo Sarajevo, Bihač, Goražde, Srebrenica, Tuzla a Žepa. Tato místa se ocitla pod ochranou vojsk UNPROFOR. Později se však ukázalo, že to v podstatě nic neznamenalo, protože válečné strany toto nařízení porušovaly [66].

Tyto bezpečné zóny jsou vyznačeny v příloze E této bakalářské práce.

3.4.1 Obléhání Sarajeva

Sarajevo zažilo nejdelší obléhání v moderní době. Sarajevo bylo etnicky smíšené a střetly se v něm všechny tři skupiny zmíněné již výše. Obléhání a boje v Sarajevu probíhaly od 5. dubna 1992 do 14. října 1995. Ostřelování města z jedné i z druhé strany bylo na denním pořádku. Velmi známý je incident z 30. května 1992, kdy granát bosensko-srbských jednotek zasáhl civilisty čekající ve frontě na chléb a 125 jich zabil. Dne 6. června 1992 JNA vyklidila svoje posty ve městě a od 8. června začala OSN dopravovat letecky do města léky a potraviny. Dalším neblaze proslulým činem byl 5. února 1994 masakr na trhu v Markale, při minometném útoku bylo zabito a zraněno 200 civilistů. Poté NATO donutilo stáhnout bosensko-srbskou armádu s těžkými zbraněmi. NATO opakovalo letecké útoky na bosensko-srbské síly, dokud se zcela nestáhly z okolí. Po vyhlášení příměří 12. října 1992 byly ukončeny boje v Sarajevu,

kde původně žilo 526 000 obyvatel, o život přišlo na 12 000 lidí a bylo zničeno 35 000 budov. Na konci konfliktu žilo ve městě jen 250 000 obyvatel [58].

3.4.2 Východní Bosna

Východní Bosna, i toto území proslulo tím, že srbské síly tuto oblast „etnicky vyčistily“. Boje ve východní Bosně probíhaly od 3. března 1992 až do 25. července 1995. Útoky srbských sil se zaměřily na Goražde, Tuzlu, Srebrenicu a další.

V roce 1994 se generál Mladič rozhodl útočit na bezpečné zóny, které byly pod ochranou OSN. Odvetou byly letecké útoky NATO. Srbské síly zaútočily 11. července 1995 na Srebrenici. Srebrenica byla tou dobou plná uprchlíků, kteří čekali ochranu od nizozemské jednotky mezinárodních vojsk. Srbské síly město obsadily a následoval masakr 7 000 bosenských Muslimů [48].

Zpráva o masakru ve Srebrenici

Kofi Annan zveřejnil v roce 1999 souhrnnou zprávu o tomto masakru. V této zprávě se detailně popisuje neschopnost 150 lehce ozbrojených nizozemských „modrých přileb“ zabránit postupu 2 000 srbských vojáků [6].

Nizozemští vojáci zcela selhali při ochraně občanů Srebrenice a nezabránili masovému vraždění, které následovalo. Nebyl zde dostatečný mandát k použití síly a letecké podpory, i když Srbové několik dní před tím, než dorazili do Srebrenice, ostřelovali velitelství nizozemců. Ve zprávě se objevuje bezprecedentní reakce Kofi Annana, který přiznal svoji vinu, za kterou se i omlouval. V této zprávě jsou zmíněny i důvody, proč OSN nezasáhlo. Mezi důvody patřily obavy z odvety proti „modrým přilbám“ a dále, aby OSN nebyla vnímána, že je ve válce se Srbskem. Tyto obavy nejspíš nevyrovnají události, které se odehrály ve Srebrenici. Nyní jsou mnohým známé z televizních obrazovek, kdy srbští ozbrojenci nakládali civilisty do autobusů za dohledu „modrých přileb“, odváželi je za město a tam povraždili.

3.4.3 Severní a centrální Bosna

V severní Bosně probíhaly těžké boje. Situace zde vytvořila patovou situaci, která trvala až do 12. října 1995. Bosensko-muslimské centrum bránily dva armádní sbory armády Bosny a Hercegoviny, které se neustále bránily Srbům i Chorvatům. Ze severu a západu útočily srbské síly a z jihu chorvatské síly. V dubnu 1993 chorvatští vojáci zabili v Ahmiči nedaleko Vitezu 116 muslimských civilistů. Tím si velitel chorvatských jednotek v oblasti vysloužil obvinění u ICTY. Jednalo se o brigádního generála Tihomira Blaškiče. Dne 14. září 1993 zavraždily jednotky armády Bosny a Hercegoviny 19 bosenských Chorvatů v Uzdolu nedaleko Prozoru, zatímco chorvatské jednotky zavraždily 80 bosenských Muslimů ve vesnici Stupni [58].

Jak je vidno, v severní a centrální Bosně si žádná strana neuvědomovala, co znamenají lidská práva a úcta k životu.

Obyvatelé vesnic končili v domech zavraždění tou nebo jinou stranu, vyřizování účtů bylo na denním pořádku, soused zabíjel souseda, pokud byl jiné národnosti [69].

3.4.4 Hercegovina

Hercegovina byla rozdělena do dvou oblastí. Západní část s hlavním městem Mostar tvořili bosenský Chorvaté a východní část s hlavním městem Trebinje, která byla součástí Republiky Srbské.

Tvrdé boje na území Hercegoviny trvaly od 7. března 1992 až do 9. května 1993, kdy se fronta zklidnila. V Grabovici nedaleko Mostaru armáda Bosny a Hercegoviny zabila 35 bosensko-chorvatských civilistů, poté chorvatské jednotky sáhly k represáliím, když v Mostaru zničily proslulý osmanský Starý most. Pak se fronta opět uklidnila, a to až do podpisu příměří [58].

Konkrétní velitel, jenž tuto akci nařídil, Slobodan Praljak, byl usvědčen a odsouzen Haagským tribunálem [1].

3.4.5 Bihačská Kapsa a Západní Bosna

V Bihačské Kapse se střídaly útoky srbských, chorvatských i bosensko-muslimských sil. Muslimský politik Fikret „Babo“ Abdić se postavil proti prezidentu Bosny a Hercegoviny Izetbegoviči. V září 1993 se prohlásil prezidentem autonomní provincie Západní Bosna, založil Národní obrannou sílu a do jejího čela postavil Asima Deliće. V srpnu 1994 armáda Bosny a Hercegoviny podnikla rozhodující úder a donutila Abdiće uprchnout a s ním i 20 000 civilistů do Srbské Krajiny. V Srbské Krajině byly jednotky Abdiće znovu vyzbrojeny Srby a společně s armádou Srbské Krajiny vnikly do Bihačské Kapsy. Invazi nakonec zastavil úder NATO na tři raketové základny bosensko-srbské armády. Abdić uprchl do Chorvatska, kde mu prezident Tudjman poskytl ochranu. Po Tudjmanově smrti Abdiće poslal v roce 2002 chorvatský soud na 20 let do vězení. Dne 4. dubna 1995 JNA (Jugoslovenska narodna armada - Jugoslávská lidová armáda) obsadila Banja Luku a 2. května 1995 povraždila a vyhnala tamní bosenské Chorvaty, muslimy a příslušníky menšin. Byly zde zřízeny internační tábory v Manjaču, Kerateru, Omarsku a Trnopolje. V březnu 1995 začala ofenziva chorvatských sil a bosensko-muslimských sil a postup Srbskou Krajinou. Zhruba 100 000 bosenských Srbů opustilo svoje domovy a směřovali do Srbska. Odveta bosensko-srbské armády vyhnala zbylých 20 000 bosenských Muslimů a bosenských Chorvatů [58].

Uprchlíci pak směřovali i mimo hranice bývalé Jugoslávie, do zemí Evropského společenství se jich dostalo statisíce, cílem byla i Česká republika [13].

Mapa internačních táborů na území Bosny a Hercegoviny je uvedena v příloze F této bakalářské práce. Tato mapa zobrazuje místa, ve kterých byly internační tábory a v závorce je uvedeno jejich počet.

Válku v Bosně ukončila Daytonská dohoda, která byla podepsána 14. prosince 1995. Bosna byla zachována, ale byla rozdělena na dva sektory. První sektor bosensko-chorvatská Federace, s hlavním městem Sarajevo, s deseti muslimskými, chorvatskými a smíšenými kantony. Druhý sektor Republika Srbská s hlavním městem, také Sarajevo,

složená ze sedmi oblastí a 63 okresů. Bosna zůstala pod ochranou OSN, z počátku zde pořádek udržovala vojska NATO. V roce 2004 kontrolu přebraly jednotky EUFOR (mírové jednotky Evropské unie). Válka v Bosně byla nejkrvavější z Jugoslávských válek, zemřelo zde přes 200 000 lidí. Naplno se objevila problematika etnických čistek, genocida a internační tábory.

Nezávislý výzkum, který převážně dotovala norská vláda, švédský Helsinský výbor a také OSN, uveřejnil, že v Bosně za války zemřelo přesně 97 207 lidí. Tedy méně, než se odhadovalo, z toho 40 000 civilistů a 83% zabitých tvořili muslimové. Další výzkumy uvádí 110 000 lidí. Zřejmě se nikdy nepodaří zjistit přesný počet obětí [4].

Rozdělení etnik na území Bosny před válkou a po válce je zobrazeno na mapách, které jsou uvedeny v této bakalářské práci v přílohách G a H.

3.5 Nasazení mírových sil v bývalé Jugoslávii

Mise UNPROFOR (United Nations Protection Forces), byla ustanovena rezolucí Rady bezpečnosti č. 271 ze dne 27. listopadu 1991. Nejdříve se angažovala během války v Chorvatsku na chorvatském území, po vypuknutí konfliktu v Bosně a Hercegovině byla působnost rozšířena i na toto území. K nejdůležitějším úkonům patřilo zajišťování a distribuce humanitární pomoci, zabezpečení na desítkách kontrolních a propouštěcích stanovištích (check-point), organizování mobilních a pracovních týmů, patrolovací činnost [67].

V Bosně bylo v roce 1993 vytvořeno 5 bezpečnostních zón: Tuzla, Žepa, Goražde, Srebrenica a Bihač. Do těchto měst se stahovali uprchlíci, v očekávání ochrany od vojsk OSN. Výsledkem byla obrovská koncentrace lidí na malém území. Československá republika se přidala k účasti mírových sil OSN v dubnu 1992. Na území Chorvatska v oblasti tzv. Republika Srbská Krajina, začal společně s francouzským a keňským praporem mírových sil OSN působit i Československý prapor o síle 500 mužů. Po rozdělení republiky v roce 1993 zůstal prapor na tomto území působit a v roce 1994

byl jeho počet navýšen na 989 osob. Působil zde i český chirurgický tým, zúčastnilo se i 88 pozorovatelů. Jednotky UNPROFOR se často stávaly cílem jednotlivých stran bojů. Vojáci UNPROFOR se ocitali v přestřelkách, dělostřelecké palbě a bylo jim vyhrožováno. Někteří vojáci byli zabíjeni i unášeni. Opět se ukázalo, jak nedostatečný je mandát Organizace spojených národů, jak bylo podceněno hledisko množství nasazených vojáků, jejich oprávnění a výzbroj. Vojáci ve většině případu byli jen pouhými pozorovateli, mohli zasáhnout jen v případě svého ohrožení. Musela být zachována neutralita jednotek UNPROFOR, které často byly závislé na tom co jim jedna či druhá strana povolí [65].

Od února 1992 do konce roku 1995 zahynulo na území Jugoslávie 204 vojáků mise UNPROFOR. Největší ztráty měli Francouzi (48 mrtvých), Britové (25 mrtvých), Španělé (15 mrtvých), Ukrajinci (14 mrtvých), Rusové (13 mrtvých), Kanadčané (11 mrtvých), Pákistánci (8 mrtvých) a Holanďané (7 mrtvých). Zbývající padlí z mise UNPROFOR byli z dalších 19-ti států. Mezi nimi i Československo (6 mrtvých): Igor Rigo, Václav Martínek, Petr Hos, Josef Pavlov, Petr Valeš a Luděk Zeman. Mírové síly OSN měly v bývalé Jugoslávii nevděčnou roli [44].

Ukázala se bezzubost mezinárodního společenství, které nedokázalo zabránit masakrům civilního obyvatelstva a etnickým čistkám.

Český UNPROFOR

Čeští vojáci zažili několik horkých chvil v bývalé Jugoslávii, kdy byli blízko ohrožení života. Dne 17. července 1992 byli svědky úmrtí dvou francouzských vojáků, které zabila mina. V srpnu 1992 byli pozorovatelé OSN ostřelováni bosenskými ozbrojenci, tři velitelé vozů byli zastřeleni. V lednu 1993 byl český prapor nasazen na pomoc ke stažení francouzských jednotek blokových minometnou palbou chorvatských jednotek v oblasti Goleše, Drače a Karin Plaže. Podařilo se jim zachránit 53 Francouzů. Později byli 4 čeští vojáci vyznamenáni francouzským řádem Croix de la Valeur Militaire. Dne 22. dubna 1993 byl v oblasti chorvatské hory Kuzmanovača při dělostřelecké přestřelce mezi Srby a Chorvaty zabit slovenský rotmistr Igor Rigo a jeden český voják byl zraněn.

Událost z 22. května 1995 pobouřila českou veřejnost, kdy viděla na televizních obrazovkách českého vojáka s vlajkou, jak je pouty připoután k mostu nebo muničnímu skladu, coby živý štít. Vše začalo tím, že srbské síly pronikaly do skladu těžkých zbraní u Sarajeva, které chrání UNPROFOR. Srbové odtud odváželi několik děl na své základny. Byli vyzváni k vrácení zbraní a ukončení ostřelování Sarajeva, jinak proti nim zasáhnou letecké jednotky NATO. Výzva nebyla vyslyšena a 25. května 1995 letadla NATO zničila sklady bosensko-srbských sil. Toto bylo bráno jako porušení nestrannosti mezinárodních sil OSN. Následovalo zajímání vojáků UNPROFOR bosenskými Srby, kteří je používali jako živé štíty. Do konce května 1995 bylo v zajetí již 374 příslušníků UNPROFOR, mezi nimi i čeští vojáci Karel Krátký, Zlatko Kožušník a Oldřich Židlík [44].

Je třeba zmínit i velitele českého praporu UNPROFOR:

- pplk. Ing. Karel Blahna (březen 1992 – duben 1993)
- plk. Ing. Vladimír Braun (březen 1993 – duben 1994)
- plk. Ing. Vojtěch Seidl (duben 1994 – březen 1995)
- pplk. Ing. Ludovit Cirok (duben 1995 – leden 1996) – odloučená mise UNCRO (United Nations confidence Restartion Operation in Croatia) [44].

3.6 Názory na působení mírových sil OSN a události v bývalé Jugoslávii

V následujícím textu bakalářské práce se autor zaměří na názory prezidentů, novinářů, spisovatelů, politiků a dalších osobností na misi UNPROFOR a celkové události týkající se situace na Balkáně v 1. pol. 19. let 20. století. Tato kapitola představí názory, které preferovaly různé válčící strany.

Názory na působení UNPROFOR byly rozdílné. Některá média psala o totálním selhání, o bezmocném přihlížení bez možnosti zasáhnout a o zbabělém chování.

Další strana poukazuje, jak složitá byla jejich pozice, jak se neustále střetávali s násilím, a přesto si zaslouží uznání za odvahu a úsilí.

Co se týče názorů na události v bývalé Jugoslávii, je jich celá škála. Profesora Rajka Dolečka můžeme přiřadit spíše k prosrbským názorům a naopak upozorňuje na osoby a média, která byla silně protisrbská. České Rudé právo můžeme také přiřadit k spíše prosrbským názorům.

Autor musí zmínit Alexandra Dorina a jeho knihu Srebrenica, ve které dává zcela jiný pohled na události, jenž byly oficiálními médii předkládány jinak. V knize se dozvídáme o velkém množství srbských vesnic a srbských civilistů, jenž se stali terčem řádění bosensko-muslimských sil nebo chorvatských sil. Svět o nich nevěděl, nebo spíš nechtěl vědět. V této práci bylo již psáno o Srebrenici a od Dorina se dozvídáme nové skutečnosti.

V časopisech, např.: Le Monde, Independet, Chicago Tribune a Allgemeine Zeitung však převažovaly protisrbské postoje. V české Mladé Frontě Dnes a časopise Respekt převažovala také protisrbská nálada. Za Respekt si připomeňme autory Marjanoviče a Tesaře.

Významným protisrbským řečníkem byl i Václav Havel. V čele protisrbského tažení stálo Německo, USA, Vatikán, Dánsko, EU a další.

Ed Vulliamy se kloní spíše k podpoře Bosny a bosenských Muslimů, kteří podle něj trpěli nejvíce.

Naopak T. W. Carr, upozorňuje na financování Chorvatska před válkou Německem za poněkud zvláštní.

V neposlední řadě stojí za připomenutí názory novinářů Urbiniho a Brocka, jenž to, co vydávala média vidí, jako selhání západní žurnalistiky.

V následujícím textu budou jednotlivé názory rozepsány podrobněji.

Rajko Doleček, výňatky z knihy Žaluji! Doleček zmiňuje, že co se týče západních medií, je zde čitelná jednostrannost v pohledu na válku v Jugoslávii, kde je veškerá vina svalována na srbskou stranu. Zcela byla opomenuta druhá strana. K této jednostranné

propagandě se zaprodala i taková média jako časopisy **Le Monde**, **Independent**, **Chicago Tribune** a další. Doleček poukazuje i na postoj Evropského společenství, které velmi podporovalo Chorvatsko i Slovinsko a jejich předčasné uznání jako samostatných nezávislých států. A další uznání Bosny a Hercegoviny v dubnu 1992. Podle Dolečka, by měl Hans-Dietrich Genscher získat titul nepřítel míru číslo 1. Poté co byly uznány Evropským společenstvím, byly bleskově uznány i USA a OSN, čímž jim bylo možno poskytnout mezinárodní pomoc. Doleček přirovnává to, co bylo spácháno v Jugoslávii k situaci v Československu 1938.

T. W. Carr, spoluvydavatel publikací *Defence a Foreign Affairs*, uvádí některé podrobnosti o financování Chorvatska v roce 1990, kdy dostává půjčku 2 miliardy amerických dolarů, splatnou za 10 let. Půjčku poskytl Řád římsko-katolických rytířů Svatého Jana (Maltézští rytíři) se sídlem v Římě. Proslýchá se, že organizace je řízena z Německa. Peníze neměly být použity na nákup zbraní, ale je zde podezření, že tyto peníze byly na nákup zbraní použity [11].

Rajko Doleček se věnuje i postoji Dánska, které se postavilo za vyřazení Srbska ze Světové zdravotnické organizace (WHO-World Health Organization). Dále zmiňuje i tři dezinformace ohledně Sarajeva. Jednalo se o tři výbuchy v Sarajevu. Za prvé to byl masakr v ulici Vase Miskina, za druhé masakr na tržnici v Markale, a za třetí masakr Markala II. Vše přičítáno na vrub Srbům, i když neproběhlo vyšetřování. Cílem bylo vyvolat intervenci proti Srbům. Nakonec se ukázalo, že za útoky stály muslimové z řad mudžahedínů válčících na straně Bosny. Jejich cílem bylo, aby vina padla na Srby.

Protisrbská stanoviska bývalého prezidenta ČR **Václava Havla** taktéž vyjadřovala jednostrannost. Václav Havel se držel toho, že za vše můžou krvelačné bandy Srbů, ale nikdy nemluvil o zvěrstvech páchaných muslimy a Chorvaty, dodává Doleček.

L. Doyle ve svém článku v londýnském *Independentu* (22. srpna 1992) říká *"Muslimové masakrují své vlastní lidi"* s podtitulem *"Masakr ve frontě na chleba v Bosně, byl propagandistický tah, sdělila OSN"*. Dá se říci, že propagandistický tah zapůsobil. Celý svět za podpory médií a na nátlak představitelů západu, měl za to, že za útoky bylo Srbsko, následovala ultimáta na vyklizení pozic a poté tvrdé bombardování NATO [43].

Podle Dolečka, mezi největší šířitele dezinformací patřil německý časopis **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, s redaktorem **J.-G. Reissmüllerem**, jeho články jsou plné protisrbských nálad a nenávisti.

Reno Urbini v italském časopise Epoca (1993) napsal: „Jistý novinář BBC řekl: *"Hlavní redaktori některých novin by měli být odsouzeni jako váleční zločinci"* [11].

Dalším pohledem na válku v bývalé Jugoslávii je článek novináře **Petera Brocka** pro mezinárodní politiku „Foreign Policy“ (č. 93, 1993/1994) s názvem „Dateline Yugoslavia: The Partisan Press“, kde podrobně popisuje selhání západní žurnalistiky. Tím vyvolal velké pobouření v západním světě vůči své osobě. Některé události, o kterých se Brock zmiňuje, jako pouliční scény ze zpusťoseného Vukovaru, byly v západních médiích líčené jako válečné záběry z minimálně poškozeneho Dubrovníku. Upozorňuje na zaujatost amerického tisku vůči Srbům.

Konfliktu v Jugoslávii a misi UNPROFOR se věnovala i veškerá česká média. Co se týče tisku, můžeme mezi největší a z historie stranově rozdělené zařadit **Mladou Frontu Dnes**, která se spíše kloní k pravicovým stranám a na druhé straně **Rudé právo**, samozřejmě levicové. Mladá Fronta se vesměs přiklání na stranu, že za vše může srbská strana, že je třeba tvrdého zásahu ze strany západního společenství. Naopak Rudé právo zdůrazňovalo, že stejný podíl, možná i větší, měli na svědomí Chorvaté a bosensťi Muslimové. Co se týče tvrdého zásahu, tak spíše preferovalo diplomatické řešení [50].

MF Dnes se věnuje i misi UNPROFOR, v komentáři z roku 1993 píše o zesměšnění jednotek UNPROFOR při incidentu v Sarajevu. Během tohoto incidentu byl zavražděn bosenský vicepremiér srbskými oddíly v obrněném voze modrých baretů za bezmocného přihlížení mezinárodních jednotek. V MF Dnes vyšel komentář **V. Bucherta** v květnu 1995, ten napsal, že mandát OSN je nedostatečný. Poznamenal, že žádná jiná mise OSN si nevyžádala tolik obětí a zranění jako ta v Bosně, což svědčí o bezradnosti této organizace. Podobný názor má i **V. Ivanovičová** v Rudém Právu, z července 1995, ta poukazuje na totální selhání jednotek UNPROFOR ve Srebrenici. Rozsáhlé komentáře dává i časopis **Respekt** a to hlavně **Teodor Marjanovič** a **Filip Tesař**, kteří podávali podle mnohých neověřené zprávy, velmi často zaměřené protisrbsky [48].

Rajko Doleček se vyjadřuje o jednotkách UNPROFOR, které ne vždy dokázaly plnit svoji misi. Doleček zmiňuje i „zbabělé chování“ francouzského oddílu UNPROFOR, jenž nezabránil masakru civilního obyvatelstva v roce 1993, u vesnice Divoselo a Čitluk chorvatskými jednotkami a poukázal na postoj tehdejšího prezidenta ČR Václava Havla, který se k tomuto opět nevyjádřil. Doleček nám sděluje i pohled na některé velitele UNPROFOR, kteří podávali rozdílné informace o stavu událostí, než bylo „objednáno“. Například švédský generál Lars-Eric Wahlgren, velitel UNPROFOR pro bývalou Jugoslávii, hlásil hlavnímu stanu OSN, že příměří porušují svou palbou muslimové, což vyprovokovalo zpětnou palbu Srbů. Generál si tím zneprátelil jak muslimy, tak určité kruhy na západě, protože nechtěl říkat věci, které nebyly pravda, ale které oni chtěli slyšet a následně šířit. Brzy podal demisi a odešel ze služeb OSN [11].

Naopak **Ed Vulliamy** ve své knize *Údobí pekla*, popisuje události v Bosně odlišně, než někteří autoři, osobnosti a politici. Vesměs ukazuje, že nejvíce utrpení a největší následky nesli bosenští muslimové, kteří díky zbrojním embargům neměli možnost získat zbraně na svoji obranu, a jejich získávání bylo velmi obtížné. Srbové neustále postupovali a prováděli „etnické čištění“, civilisté bosensko-muslimští byli vyháněni z domovů, zabíjeni, odváženi do koncentračních táborů, nebo-li, jak říkali Srbové internačních táborů, ženy byly znásilňovány a mučeny. Na začátku konfliktu v Bosně byli na straně muslimské částečně i Chorvati, ale ne vždy. Měli na území Bosny také své územní nároky a postupem času se obrátili proti muslimům a taktéž se dopouštěli zločinů jako Srbové. Z toho samozřejmě pak vycházelo, že bosenští-Muslimové podnikali odvetné akce. Válka každého proti každému, zcela nepřehledná, najít řešení se nikomu nedařilo, okolní svět selhával v pomoci. Srbskými internačními tábory v Omarsce, Keretermu a v Manjači podle zpráv prošlo až 170 000 osob většinou bosenských-Muslimů. Ed Vulliamy v celé knize popisuje události, které se i přímo týkaly příslušníků UNPROFOR, upozorňuje, jak složitá byla jejich pozice, jak se neustále střetávali s množstvím násilí, válečných zvěrstev, nepřátelstvím na život a na smrt, útrapami civilního obyvatelstva. Válka zde postavila proti sobě sousedy, kamarády, dokonce i rodiny. Život lidský zde získal jen pramalou hodnotu [66].

Jindřich Marek ve své studii *Čeští vojáci v 90. letech v bývalé Jugoslávii*, obstáli, se věnuje misi UNPROFOR a zvláště českému praporu, text uzavírá: „*Vojáci v modrých baretech s odznakem OSN se mohli na vlastní kůži a ke svému ponížení znovu (podobně jako předtím ve Rwandě či Somálsku) přesvědčit, že mírová politika OSN je opět v rozporu se zákulisními zájmy a metodami velmocí. Českou armádu to tehdy v srpnu 1995 navíc stálo dva mrtvé a tři vážně zraněné... Uznáním našich vojáků však přesto zůstává nezanedbatelný fakt, že za vynaložené úsilí, odvahu a vzornou reprezentaci vlasti v zahraničí byla jednotka z mise UNPROFOR již v prosinci 1993 přijata do řad Československé obce legionářské jako nová pokračovatelka slavných legionářských tradic.*“ [43].

Ryan C. Hendrickson v NATO Review na podzim 2005 přemýšlí nad událostmi v bývalé Jugoslávii, ve článku *Pohled do minulosti - Překročit Rubikon*. Uvádí, že bosenská válka znamenala pro OSN a všechny mezinárodní organizace, které se angažovaly v ukončení konfliktu, mimořádně tvrdé vystřízlivění. Úsloví výstižně popisující krizovou situaci UNPROFOR v té době pravilo, že modré barety OSN jsou „*ochránci míru bez míru na ochranu*“. Mezinárodní média po celou dobu konfliktu podávala průběžné informace a s nimi rostla nespokojenost. Kritizována byla neucelená a nepřiměřená reakce mezinárodního společenství. I když většina příslušníků UNPROFOR si zaslouží uznání za svoji vzornou práci. Nezpůsobilstvo vedení UNPROFOR zredukovat sílu konfliktu umožnila bosenským Srbům celou misi OSN zesměšnit [14].

Svůj názor podal i **Lord Carrington**, bývalý předseda mírové konference o Jugoslávii, řekl, že jednání Američanů, Němců a jistých dalších evropských vlád „*zajistilo, že dojde ke konfliktu*“ v tomto regionu. **Lewis MacKenzie**, bývalý generál UNPROFOR v bývalé Jugoslávii a velitel Sarajevského sektoru, to komentoval takto: „*My, kteří jsme sloužili jako velitelé OSN v Bosně, jsme si uvědomili, že většina mediálního zpravodajství byla, řekněme, přinejmenším zaujatá. Kdykoli jsme se pokusili uvést věci na pravou míru, byli jsme, a tak je tomu nadále, nařčeni z toho, že jsme „srbští agenti.*“ [49].

Autor této práce se rozhodl přidat i názor jednoho z hlavních aktérů událostí v bývalé Jugoslávii, jedná se o radikální postoj bývalého prezidenta SFRJ **Slobodana Miloševiče**. Ten události v Jugoslávii přirovnal ke „*spiknutí západních mocností, za podpory katolické církve*“. Podle Slobodana Miloševiče západní mocnosti v čele s Německem a Spojenými státy mají největší podíl na humanitární katastrofě, jenž se stala na území bývalé Jugoslávie. A to tím, že podporovala separatistické a nacionalistické skupiny ve Slovinsku, Chorvatsku a Bosně, podpořila jejich nezávislost a uznání od Evropského společenství. Dodávala jim finance a zbrojní materiál [55].

Slobodan Milošević, dne 31. srpna 2004 u soudu v Haagu, říká: „*Byl zničen multietnický, multikulturní, multikonfesní stát, který měl mezinárodní historickou a právní legitimitu. Proto, aby na jeho území pod diktátem Německa a Vatikánu, Spojenými státy a Evropskou unií byly vytvořeny ministáty národnostně čisté*“ [55].

V této bakalářské práci autor v textu výše zmiňuje i události, které se odehráli ve Srebrenici a Sarajevu. Ohledně událostí v těchto městech se po vyšetřování nezávislých orgánů objevily i nové skutečnosti a události, které dávají poněkud odlišný pohled na to, co se zde událo, proto se autor rozhodl v této práci je zmínit. V obou destinacích působily i jednotky UNPROFOR a někteří příslušníci podávali rozdílné odpovědi na otázky, než bylo prezentováno médií.

Pavel Křivka ve svém článku v Czech Free Press: *Srebrenice - největší lež v Evropě od konce druhé světové války*, poukazuje na rozdílné počty obětí, která uváděla nejrůznější média, státy a organizace. Počty obětí byly uměle navyšovány jednotlivými válčícími stranami, které chtěly na svoji stranu dostat celosvětové mínění a poškodit tím druhou, či třetí stranu. Dále poukazuje, že i přes provedené šetření nebylo možné přesný počet obětí ve Srebrenici zjistit, byly zde problémy s identifikací [41].

Srebrenici se věnuje i **Alexander Dorin** ve své knize *Srebrenica*. Zmiňuje zde, že chybí mrtví, pachatelé i písemné rozkazy „*chybí vlastně úplně všechno, aby nějaký masakr mohl být dokázán.*“ A klade otázky: „*Tisíce mrtvých volí, mezinárodní organizace nemají přístup k volebním seznamům, téměř 1000 osob zemřelo už dlouho*

před pádem Srebrenice, mrtví získávají novou identitu.“ Tím vzpomíná na 14. září 1996 kdy ve volbách v Bosně a Hercegovině odevzdalo hlas 914 voličů, kteří ale jako „oběti Srebrenického masakru“ měli být už více než rok po smrti [12].

Podobný názor uvádí i ohledně událostí v Sarajevu **Czech Free Press (CFP)**, v článku, ze dne 28. 4. 2010, Silně navýšený počet civilních obětí „obléhání“ Sarajeva. Uvádí skutečnosti, že nesouhlasí počty obětí v Sarajevu a je uváděna i rozdílná míra viny. Podstatný díl odpovědnosti je zde přikládán na stranu muslimů. **CFP** uvádí, že muslimové změnilí hustě obydlené Sarajevo ve válečnou zónu, záměrně vystavili obyvatele města odvetné palbě ostřelováním bosensko-srbských pozic z civilních objektů, jako byla například nemocnice Kosevo. Část muslimské armády bojovala v civilu, stokrát porušila dohody OSN o zastavení palby, nepovolili civilnímu obyvatelstvu opustit město, poté co je změnilí ve válčiště [8].

Ve výše uvedených názorech je vidět, že většina názorů byla mířena protisrbsky, tato jednostrannost je vcelku známá. Našlo se i pár výjimek, které dokázaly tento nepoměr, alespoň trochu snížit.

Některá média si upravovala pravdu podle sebe, co se víc prodává, co se více líbí okolnímu světu. Je jednodušší určit si toho zlého a toho hodného, než trávit čas hledáním pravdy.

Postoje západních velmocí byly vesměs také jednostranné, to znamená, že za toho zlého bylo určeno Srbsko. Ano, Srbsko má svůj díl viny, ale rozhodně ne samo.

4 Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii

V této části bakalářské práce se bude autor věnovat Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii, tzv. ICTY /International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia/. Autor představí ICTY – vznik, vývoj, činnost a v neposlední řadě i zmapujeme, v jaké fázi se nachází potrestání zločinů za války v Jugoslávii. Otázce ICTY by se mohla věnovat celá práce, jelikož je to velmi rozsáhlé téma, autor nastíní toto téma ve stručnosti.

ICTY bylo zřízeno již za průběhu jugoslávských válek, jako odezva na páchání zločinů, genocidy, zřízení koncentračních táborů, etnických čistek, porušování lidských práv a z toho všeho vyplývající humanitární katastrofa v Evropě na konci 20. století.

ICTY bylo zřízeno rezolucí Rady bezpečnosti č. 827 z roku 1993. Před tribunál mohou být postaveny fyzické osoby, přičemž se nebere ohled na jejich postavení ve funkci hlavy státu nebo vlády. Sídlem ICTY je nizozemské město Haag. Úředními jazyky tribunálu jsou angličtina a francouzština. Výdaje ICTY jsou hrazeny z běžného účtu OSN.

Časová příslušnost limituje ICTY pouze zdola, počínaje 1. lednem 1991, předpokládaný konec všech přelíčení byl naplánován na rok 2010, což se díky nejrůznějším okolnostem stále prodlužuje. Více než dva roky od založení ICTY trvalo, než byl vynesena první rozsudek. Hodnocení práce tribunálu na konci 90. let, bylo obrazně bráno jako náplast na svědomí západu, který nezabránil válce v Jugoslávii.

Existují čtyři způsoby, jak se mohou podezřelí dostat před ICTY. Buď mohou být vydáni zemí bývalé Jugoslávie, nebo třetí zemí, dále se mohou vydat sami nebo mohou být zadrženi mezinárodními silami.

Do této doby tribunál obvinil 161 osob, polovina všech obviněných se vydala dobrovolně. Třetí země vycházeli ICTY vstříc, pokud obvinění opustili území bývalé Jugoslávie a byl objeveni, tak je vydali. Spolupráce zemí bývalé Jugoslávie byla

minimální. Tribunál nemá žádné nástroje na dopadení, je závislý na spolupráci se státy a mezinárodními organizacemi [42].

Tribunál na základě statutu rozlišuje přímou a velicí zodpovědnost. Přelíčení v případě velicí zodpovědnosti se stalo prioritou. Sběr důkazů skončil v roce 2004 [46].

Složení ICTY

ICTY se skládá z několika orgánů, ze senátů, ty jsou tři soudní a jeden odvolací, dále sem patří prokurátor a kancelář.

Senáty se skládají z 16 nezávislých stálých soudců a současně z 12 nezávislých soudců ad litem (poskytují doplňující soudní personál k 16 stálým soudcům, aby byla zajištěna větší efektivita soudního řízení), přičemž každý musí být odlišné národnosti. Stálí soudci volí mezi sebou prezidenta (předsedu).

Čtrnáct z 16-ti stálých soudců je voleno Generálním shromážděním OSN na období 4 let, přičemž každý může být zvolen opakovaně.

Úřad prokurátora pracuje nezávisle na Radě bezpečnosti. Prokurátor je navržen generálním tajemníkem, poté jmenován Radou bezpečnosti na 4 roky s možností opětovného zvolení.

Prokurátor řídí vyšetřování, má k dispozici i další personál jako odborníky na trestní činnost, právníky, policisty a advokáty.

Kancelář zajišťuje administrativní zázemí tribunálu. Vedoucím kanceláře je registrátor, jmenovaný generálním tajemníkem OSN po konzultaci s prezidentem ICTY. Mandát je 4-letý a může být opětovně zvolen [42].

Vězení Schveningen v Haagu má zvláštní blok. Uvnitř tohoto vězení jsou drženi obžalovaní Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Tento blok je absolutně oddělen od běžných vězňů, je silně monitorován a maximálně hlídán. Používá se zde nejmodernější technologie. Tento blok má oddělení o čtyřech patrech a každé patro má po dvanácti celách. Blok hlídají speciální strážci OSN [7].

4.1 Stav tribunálu v současnosti

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY), který sídlí v Haagu, skončí svou práci, podle posledních sdělení, v roce 2016 vynesemím rozsudku nad Ratkem Mladičem. Poté převezme všechna odvolací řízení v procesech tribunálu zvláštní orgán OSN. Zvláštním orgánem je Mechanismus OSN pro mezinárodní trestní tribunály.

V roce 2013 probíhaly procesy s Vojislavem Šešeljem, Radovanem Karadžićem, Goranem Hadžićem a Ratkem Mladičem, kde ještě nebyl vynesena rozsudek. Rozsudek s Karadžićem a Šešeljem se očekává v roce 2014, rozsudek v případě Hadžiće se očekává v roce 2015 a rozsudek nad Mladičem bude vynesena v roce 2016, což bude znamenat konec práce Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) [59].

Jak již bylo uvedeno celkem obviněných u ICTY bylo 161 osob. V roce 2013 bylo 132 případů dokončeno a 29 zůstalo nedokončeno. Z 29 nedokončených případů čekají 4 na rozsudek a 25 čeká na odvolání.

Ze 161 obviněných osob se jedná o 110 Srbů, 34 Chorvatů, 9 bosenských Muslimů, 7 Albánců a 1 Makedonce. ICTY za dobu své existence odsoudil 82 lidí, z toho 80 % odsouzených tvoří Srbové [68].

Je poněkud zarážející, že většinu obviněných a odsouzených tvoří Srbové. Přitom z mnoho svědectví je známo, že počet obviněných by na straně chorvatské, albánské, bosenské mohl být mnohem větší. Proč tomu tak není, jaká vůle vedla k tomu, aby se na soupisu obviněných neobjevily je otázka. Rozdílné názory jsou i na Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii jako takový, má kladné i záporné hodnocení. V této bakalářské práci není prostor věnovat se šířeji ICTY a věnovat se všem 161 obviněným detailně. Bude tedy v následující kapitole představena jen část osob, těch nejznámějších.

4.2 Hlavní představitelé událostí v Jugoslávii

GORAN HADŽIČ, byl zatčen 20. července 2011 na srbském území. Byl to poslední válečný zločinec, který se skrýval před ICTY. Hadžič čelí 14-ti bodům obžaloby za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Hadžič nadále čeká na rozsudek, který mu vyměří mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii. Goran Hadžič byl srbský generál a bývalý prezident Republiky Srbska Krajina [17].

SLOBODAN MILOŠEVIČ, bývalý jugoslávský a srbský prezident. Byl zatčen v dubnu 2001 a obviněn ze 60-ti případů genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů ve válce v Chorvatsku (1991-1995), Bosně (1992-1995) a Kosovu (1998-1999). Slobodan Milošević se rozsudku nedočkal, zemřel ve věznici v Haagu 11. 3. 2006 ve věku 64-ti let na selhání srdce.

RATKO MLADIČ, byl bývalý bosenskosrbský vojenský velitel zvaný „řezník Balkánu“. Byl zatčen v severovýchodním Srbsku po 16-ti letech na útěku. Čelí obvinění z genocidy a válečných zločinů. Mladič nadále čeká na rozsudek, který mu vyměří Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii [20].

RADOVAN KARADŽIČ, bývalý psychiatr a básník, byl v letech 1992-1996 hlavou Republiky Srbské. Obviněn je z 11-ti zločinů genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů. Byl zatčen v červenci 2008 po 13-ti letech na útěku. Karadžič nadále čeká na rozsudek, který mu vyměří Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii [17].

BILJANA PLAVŠIČOVÁ, bývalá prezidentka bosenských Srbů, přezdívána „císařovna Biljana“. Na jaře 1992 byla druhým nejvyšším představitelem po Radovanu Karadžičovi. Byla souzena za zločiny proti lidskosti. V lednu 2001 se dobrovolně přihlásila ICTY, v únoru 2003 jí byl uložen trest 11 let vězení. Z věznice byla propuštěna na svobodu v říjnu 2009 [20].

ANTE GOTOVINA, chorvatský generál. Byl velitelem chorvatské armády v oblasti Splitu (1992-1996) a během operace Bouře v srpnu 1995 byl velitelem v jižní části Republiky Srbské Krajina. V roce 2001 byl Gotovina obviněn ICTY z válečných

zločinů. V prosinci 2005 byl zatčen na Kanárských ostrovech, proces byl zahájen v březnu 2008. V roce 2011 byl odsouzen na 24 let vězení, následovalo odvolání a v roce 2012 byl Gotovina osvobozen a propuštěn na svobodu [19].

ZDRAVKO TOLIMIR, bývalý bosenskosrbský generál. Byl obviněn za genocidu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Zatčen v květnu 2007 v Bosně a Hercegovině. Soud začal v únoru 2010. Tolimir byl v roce 2012 odsouzen na doživotí.

MOMČILO PERŠIČ, byl velitelem jugoslávské armády během války v Bosně a Chorvatsku. Obviněn za zapojení do ostřelování Sarajeva, střílení civilistů v Sarajevu a Záhřebu. V září 2011 byl odsouzen k 27 letům vězení, ale odvolacím soudem byla v roce 2012 všechna obvinění zrušena a Peršič byl propuštěn na svobodu [19].

VOJISLAV ŠEŠELJ, radikální nacionalistický srbský politik, původem ze Sarajeva, zastánce „Velkého Srbska“. Obviněn za zločiny v Bosně a Hercegovině i v Kosovu. V letech 1998-2000 viceprezident srbské vlády. Od roku 2007 souzen, ve vězení v Haagu držel hladovku, obvinění odmítá, na rozsudek dále čeká [18].

MILAN MARTIČ, bývalý předák Republiky Srbska Krajina. Od roku 2002 vyšetřován ICTY z válečných zločinů. V roce 2007 byl odsouzen na 35 let vězení, v roce 2008 mu byl trest potvrzen.

FRANJO TUDŽMAN, byl chorvatský politik a první prezident nezávislého Chorvatska. Měl nedemokratické, nacionalistické a autoritářské sklony. Měl zodpovědnost za řadu zločinů chorvatské armády. Zemřel v roce 1999, nebyl nikdy souzen, až po jeho smrti se dalo Chorvatsko na demokratickou cestu.

ALIJA IZETBEGOVIČ, byl první prezident Bosny a Hercegoviny. Izetbegovič byl rozporuplná osoba, která se hlásila k radikálnímu islámu. Zemřel v roce 2003, nebyl souzen za žádné zločiny.

Seznam osob podílejících se na zločinech v bývalé Jugoslávii a jejich rozbor by byl nesmírně obsáhlý, ale výše zmíněná jména jsou ta nejzásadnější, která v konfliktu v bývalé Jugoslávii figurovala, z autorova pohledu. Samozřejmě jsou i osoby, které se dopouštěly větších zvěrstev, velitelé jednotek i prostí vojáci, jenž fyzicky likvidovali osoby jiné národnosti, ale ty zde blíže zmiňování nebudou.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo podat ucelený přehled o činnostech Organizace spojených národů a její působení ve světě. Zvláštní zaměření bylo na mírové mise OSN, především na misi UNPROFOR v bývalé Jugoslávii v 1. pol. 90. let 20. století. Sekundárním cílem bylo podat informace o angažování OSN v tomto konfliktu a zjistit, v jakém stádiu je potrestání zločinů v bývalé Jugoslávii u Mezinárodního trestního tribunálu pro zločiny v bývalé Jugoslávii (ICTY).

První část bakalářské práce představuje základní informace o OSN, důvody jejího vzniku a hlavní zaměření. Mezi ty nejdůležitější patří zajišťování míru a bezpečnosti na světě, prosazování respektu k lidským právům, snižování chudoby, potírání nemoci a ochrana životního prostředí. Důležitou částí první kapitoly je i představení organizační struktury, respektive celého systému OSN. Od Valného shromáždění, Radu bezpečnosti až po méně známé přidružené agentury a fondy, které jsou nedílnou součástí OSN.

Druhá část bakalářské práce se věnuje především mírovým misím OSN, je zde představena historie, typy misí a jejich funkce. Autor připomenul i činnosti československých a českých vojáků, kteří byli nedílnou součástí těchto operací.

V následující části bakalářské práce se zaměření práce věnuje misi UNPROFOR, která působila v bývalé Jugoslávii v 1. pol. 90. let 20. století. Aby bylo možné pochopit, jak těžkou pozici mírové jednotky v této oblasti měly, musel autor v úvodních kapitolách této části představit válku na Balkáně. Události, které k této válce vedly, mají své kořeny v dávné minulosti. Národní a náboženské tření v Jugoslávii probíhala staletí, ať už více, či méně viditelně. Jednotky UNPROFOR se ocitly doslova v „tavicím kotli“, uprostřed tří proti sobě válčících stran. Žádná ze stran nebrala ohledy na civilní obyvatelstvo, které jako v každé válce trpí nejvíce. Srbové, Chorvati i bosenská Muslimové si mezi sebou vyřizovali účty. Etnické čištění, genocida, internační tábory a z toho plynoucí humanitární katastrofa, kdy desetitisíce civilistů opouštěli své domovy a snažili se uprchnout před hrůzou války. Mezi tím vším tzv. „modré přilby“ mise UNPROFOR, které měly za úkol dohlížet na distribuci humanitární pomoci,

zabezpečení na kontrolních a propouštěcích stanovištích, organizovat pracovní a mobilní týmy a patrolovací činnost. Opět se ukázalo, jak nedostatečný mandát mírové jednotky mají. Nebylo to poprvé, kdy taková situace jednotky potkala a i přesto stále není v Chartě OSN přesně definováno použití mírových jednotek a zvýšení mandátů k použití síly. Při mnoha podobných událostech se bohužel potvrdilo, že vojáci OSN „modré přilby“ zůstávají jen pouhými přihlížeči. Rozhodně to, ale nebyla vina vojáků, kteří v této situaci byli. Mnozí z nich chtěli zakročit, když byli svědky nepravostí, kterých se dopouštěla srbská, chorvatská nebo bosensko-muslimská strana. Buď k tomu, aby jednotky zasáhly, nebyla vůle z hlavního vedení mírových jednotek, které se striktně drželo hesla: „nevměšovat se“, anebo jednotky neměly dostatek lidských sil a výzbroje k zakročení.

Samozřejmě jsou i události, kdy vojáci UNPROFOR nedbaje příkazů velení, zasáhli a byli úspěšní. Mise UNPROFOR byla hodnocena jak kladně, tak i záporně. K záporům patřil, již výše zmíněný, nedostatečný mandát. Ke kladům se přiřazuje fakt, že mírové jednotky, i přes nedostatečný mandát, plnily svoje úkoly s plným nasazením. Mnoho vojáků „modrých přileb“ prokázalo svojí statečnost a hrdinství. Vojáci mise UNPROFOR se často stávali terčí ostřelování, napadání, výhrůžek a zastrasování. Mise UNPROFOR je nejkrvavější misí OSN. Padlo zde nejvíce vojáků „modrých přileb“, mezi kterými byli i čeští vojáci.

V kapitole, která se věnuje názorům na působení mírových jednotek, autor zmínil i názory politiků, novinářů a médií na některé události a situace v bývalé Jugoslávii během války. V mnoha případech došlo k zcela rozdílným hodnocením, ať už se jednalo například o Sarajevo nebo Srebrenicu. Byla to válka i mediální, vesměs veškerá vina byla dávana srbské straně v čele se Slobodanem Miloševićem. Při studiu různých zdrojů, chce autor poukázat, že tak jednostranně by to být prezentováno nemělo. Při různých vyšetřování se prokázalo, že některé události byly líčeny médii nepravdivě. Bez zjevných důkazů byla odpovědnost dána srbské straně a posléze se ukázalo, že na vině byla bosensko-muslimská strana, anebo také chorvatská strana.

Podobný postoj měly i západní mocnosti jako je USA, Německo a přední osobnosti, které se stavěli na stranu, že veškeré zlo, které bylo spácháno v bývalé Jugoslávii, padá na srbskou stranu.

Je třeba zmínit, že žádná strana nebrala v této válce ohledy na civilní obyvatelstvo, které trpělo. Srbská, chorvatská i bosensko-muslimská strana se dopouštěla zvěrstev na civilistech. Autorův názor po prostudování informačních zdrojů je, že všechny zúčastněné strany nesou svůj díl viny. Svůj díl viny nesou i západní velmoci, média i některé mezinárodní organizace. Ať už je to svým jednostranným přístupem, podpory té či oné strany a zpočátku jen minimální snahou začít řešit situaci na Balkáně mírovými prostředky a této válce zabránit vůbec vzniknout.

V poslední části této bakalářské práce byl představen Mezinárodní trestní tribunál pro zločiny v bývalé Jugoslávii, známý též pod zkratkou ICTY. Bylo zřízeno již za průběhu Jugoslávských válek, jako odezva na páchání zločinů, genocidy, etnických čistek a porušování lidských práv. V neposlední řadě práce zmapovala, v jakém stádiu je potrestání válečných zločinů u ICTY.

Do současné doby tribunál obvinil 161 osob. Ze 161 obviněných osob se jedná o 110 Srbů, 34 Chorvatů, 9 bosenských Muslimů, 7 Albánců a 1 Makedonce. V roce 2013 bylo 132 případů dokončeno a 29 zůstalo nedokončeno. Z 29 nedokončených případů čekají 4 na rozsudek a 25 čeká na odvolání. ICTY za dobu své existence odsoudil 82 lidí. Zajímavé je, že z tohoto počtu rozsudků vydaných u ICTY bylo 80 % na Srby.

Tyto údaje autora opět vrací k názoru, že hodnocení událostí a svalování viny je příliš jednostranné. Přitom je známo z proběhlých vyšetřování, že existuje mnoho osob, které páchaly zvěrstva v uniformách Chorvatska nebo bosenských Muslimů, a přesto se na ně obvinění nevztáhlo. A pokud se tak stalo, byli propuštěni pro nedostatek důkazů. Z tohoto důvodu i na ICTY zaznívají rozporuplné názory z různých stran. Nicméně, můžeme říci, že se ICTY podařilo většinu případů dokončit a jeho plánovaný konec je předpokládán na rok 2016.

6 Seznam informačních zdrojů

1. ADIN LJUCA. Český guláš o bosenském maglajzu: Reflexe Bosny a Hercegoviny v českém akademickém prostředí (1992-2008). [online]. Aluze-revue pro literaturu, filozofii a jiné, ©1998-2008 [cit. 2014-03-07]. ISSN 1803-3784. Dostupné z: http://aluze.cz/2010_01/07_studia_ljuca.pdf
2. AILSBY, CH. Hitlerovi renegáti, cizinci ve službách třetí říše. 1. vyd. Český Těšín: KMa s.r. o., 2008. ISBN 978-80-7309-502-4
3. BODROŽIČOVÁ, I. Hotel Zagorje. 1. vyd. Praha: Profil, 2012. ISBN 978-80-7432-238-9
4. Bosenská kniha mrtvých: Za války zemřelo méně lidí. [online]. aktuálně.cz, © 22.6.2007 [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtm?id=453280>
5. BUREŠ, O. Hledání teorie mezinárodního peacekeepingu. Mezinárodní vztahy [online]. Mezinárodní vztahy, © 2007 [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/download/276/282>
6. BUREŠ, O. Operace na udržení míru OSN. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1810-0
7. CZECH FREE PRESS. Kým a proč byl Milošević v Haagu úkladně zavražděn? 8.2.2010 [online] [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: <http://www.czechfreepress.cz/evropa/kym-a-proc-byl-milosevic-v-haagu-ukladne-zavrazden-?>
8. CZECH FREE PRESS. Silně navýšený počet civilních obětí „obléhání“ Sarajeva. 28. 4. 2011 [online] [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: <http://www.czechfreepress.cz/evropa/silne-navyseny-pocet-civilnich-obeti-oblehani-sarajeva>

9. ČASOPIS EPOCHA SPECIAL. Kletba krvavého psa: Všechny milenky čeká smrt! Zima 2013, č. 3/2013, RF Hobby, s.r.o. Praha, 2013
10. ČASOPIS NEJVĚTŠÍ VÁLKY A BITVY. Rozpad Jugoslávie. Martina Rezková, č. 1/2013, RF Hobby, s.r.o., Praha, 2013
11. DOLEČEK R. Výňatky z knihy Žaluji! Praha, Futura, ©1998-1999 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://smpero.web.cz/web/zaluji.html>
12. DORIN, A. Srebrenica: Příběh politicky korektního rasismu aneb největší lež v Evropě od konce II. Světové války. 1. vyd. Pardubice: Loxia, 2013. ISBN 978-80-902541-0-7
13. FŇUKAL, M., ŠRUBAŘ, M. Nucené migrace vyvolané rozpadem Jugoslávie a jejich dopad na migrační politiku vybraných evropských zemí (1991-2006). Slovanské historické studie 33. Praha, Brno, 2008. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanky/clanek2008-8.pdf>
14. HENDRICKSON, C. R. Pohled do minulosti-Přeskočit Rubikon. NATO Review.[online] © 2005 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue3/czech/history.html>
15. HLADKÝ, L. Jugoslávská krize a její historické souvislosti. 1. vyd. Praha: nakladatelství H&H, 1993. ISBN 80-85467-15-1
16. HOLÍKOVÁ, A. Válka v Bosně a Hercegovině. (válka.cz) [online] 26.7.2010, [cit. 2014-03-09]. ISSN: 1803-4306. Dostupné z: <http://www.valka.cz/clanek13707.html>
17. i15.cz. ICTY: Hadžič uzavírá seznam hledaných zločinců. SITA 20.7.2011 i15.cz 10.3.2014 [online] © 2010 – 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.i15.cz/icty-hadzic-uzavira-seznam-hledanych-zlocincu/>
18. ICTY-TPIY. The cases. [online] [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.icty.org/action/cases/4>

- 19.** ICTY-TPIY. The cases. Judgement List. [online] [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.icty.org/sections/TheCases/JudgementList>
- 20.** IHNED.CZ. Pětice nejznámějších zločinců bosenských válek měla svou císařovnu. 26.5.2011 [online] © 1996 – 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.zpravy.ihned.cz/c1-51944870-petice-nejznamejsich-zlocincu-bosenskych-valek-mela-svou-cisarovnu/>
- 21.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Dokumenty OSN. Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního Soudního dvora [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>
- 22.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Fakta a čísla OSN. Praha: Informační centrum OSN, 2005. ISBN 80-86348-02-4
- 23.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Mír a bezpečnost [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/>
- 24.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Mír a bezpečnost, Donucovací opatření – Sankce [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=19&Subkap=24>
- 25.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Mír a bezpečnost, Donucovací opatření [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=19&x=20&y=9>
- 26.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Mír a bezpečnost, Obnova míru [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=17&x=21&y=12>
- 27.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Mír a bezpečnost, Prevence konfliktů [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=16&x=13&y=6>

- 28. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Mír a bezpečnost, Udržování míru [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=18&x=13&y=9>
- 29. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Ekonomická a sociální rada [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=185>
- 30. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Mezinárodní soudní dvůr [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=189>
- 31. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Mezinárodní soudní dvůr, členství [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?sub=191>
- 32. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Poručenská rada [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=188>
- 33. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Rada bezpečnosti [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=183>
- 34. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Sekretariát [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=192>
- 35. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Valné shromáždění [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?i=180>
- 36. INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE.** Organizační struktura, Valné shromáždění, zasedání [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/organizacni-struktura/?Sub=182>

- 37.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Rozpočet OSN [online]. UNIC, © 2005 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/o-osn/?i=204&x=8&y=11>
- 38.** INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Vše co jste chtěli vědět o Spojených národech. 1. vyd. Praha: Informační centrum OSN, 2010. ISBN 978-80-86348-12-4
- 39.** KENNEDY, P. Parlament světa OSN a hledání světové vlády. 1. vyd. Praha: NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-423-7
- 40.** KLABUSAY, M. Občanská válka v Jugoslávii. Presentace k semináři Mezinárodní vztahy, 2006
- 41.** KŘIVKA, P. Srebrenica-největší lež v Evropě od konce II. Světové války. Czech Free Press, 31. 5. 2011 [online] [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: <http://www.czechfreepress.cz/valky/Pavel-Krivka-Srebrenica-nejvetsi-lez-v-evrope-od-II-svetove-valky>
- 42.** MAJERČÍK, L. ICTY a souzení válečných zločinů. Středoevropské politické studie, číslo 2-3, ročník VIII, jaro – léto 2006 [online] [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=279>
- 43.** MAREK, J. Čeští vojáci v 90. letech v bývalé Jugoslávii obstáli, prozrazuje nová studie. Časopis Historie a Vojenství, č. 1/2012, s.67-84.
- 44.** MAREK, J. Krvavé mise OSN: Modré barety v pasti mezinárodní politiky. 1. vyd. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-437-6
- 45.** MATVEJEVIČ, P., STEVANOVIČ, V., DIZDAREVIČ, Z. Strůjci války a míru. 1. vyd. Praha : 6 plus 6, s.r.o., 2003. ISBN 80-86103-67-6

- 46.** MIHUČ-DIZDAREVIČ SELMA. Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii a sociální rekonstrukce na Balkáně. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy. Praha: Redakce lidé města, č. 9/2007, 2.-3. © 2010 - 2014 [online] [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/archiv/cisla/9-2007-2-3/mezinarodni-trestni-tribunal-pro-byvalou-jugoslavii-a-socialni-rekonstrukce-na-balkane>
- 47.** Novinky.cz – SPECIÁL: Rozpad Jugoslávie – Historie, 1991: Válka v Chorvatsku, © 2008 [cit.2014-02-23]. Dostupné z: <http://special.novinky.cz/jugoslavie/valka-v-chorvatsku.html>
- 48.** OŠKARNÝ, P. Válka v Bosně a Hercegovině (1992-1995) v českém tisku. Magisterská diplomová práce. Brno, 2012, MUFF
- 49.** PAPADOPULOS, M. Radovan Karadžić: Druhá strana bosenského příběhu. Svornost © 2013 [online] 7. 7. 2011 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.svornost.com/radovan-karadzic-druha-strana-bosenskeho-pribehu/>
- 50.** POPELA, J. Válka v Bosně a Hercegovině na stránkách vybraného českého tisku v letech 1992-1995, MU PF, Brno, 2012.
- 51.** PRAGUE MODEL UNITED NATIONS. Background report, Rada bezpečnosti, peacekeepingové mise [online]. AMO, © 2006 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.amo.cz.uvds103.active24.cz/soubory/student-summit/12.rocnik/bgr-rb-peacekeeperove-mise.pdf>
- 52.** PRAGUE MODEL UNITED NATIONS. Background report, Valné shromáždění, Mírové mise OSN [online]. AMO, © 2009 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.studentssummit.cz/>
- 53.** RICHTROVÁ, V. Uprchlíci z Bosny. Studentská práce. VOŠ a SZŠ – MILLS, s. r. o., Čelákovice, 2010

- 54. ROZVOJOVKA. CZ.** Studijní materiál. Organizace Spojených národů [online]. Rozvojovka, © 2011 [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/organizace-spojonych-narodu>
- 55. STWORA, V.** Slobodan Milošević-Moje pravda, část 1., článek Zvědavec 5. 12. 2009 [online] © 2014-1999 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.zvedavec.org/komentare/2009/12/3414-slobodan-milosevic-moje-pravda-cast-1.htm>
- 56. ŠVIDRNOCHOVÁ, K.** Rozpad Jugoslávie: Válka na Balkáně. Presentace referátu k semináři Mezinárodní vztahy, 2007. Dostupné z: <http://mezvz.cz/jugoslavie.ppt>
- 57. THOMAS, N. MIKULAN, K.** Válka v Jugoslávii: Slovinko a Chorvatsko 1991-1995. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2876-6
- 58. THOMAS, N., MIKULAN, K.** Válka v Jugoslávii: Bosna, Kosovo a Makedonie, 1992-2001. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2375-4
- 59. TÝDEN.CZ.** BalkanInsight. Tribunál ICTY skončí rozsudkem nad generálem Mladičem. 13.6.2013 [online] © 2006 – 2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/tribunal-icty-skonci-rozsudkem-nad-generalem-mladicem_273283.html
- 60. UNITED NATIONS PEACEKEEPING.** Peacekeeping Fact Sheet [online]. United Nations, © 2014 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/factsheet.shtml>
- 61. UNITED NATIONS. PEACE AND SECURITY.** Peacebuilding commission - mandate [online]. United Nations, © 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacebuilding/mandate.shtml>
- 62. UNITED NATIONS. PEACE AND SECURITY.** Peacebuilding commission – structure a membership [online]. United Nations, © 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacebuilding/structuremember.shtml>

- 63.** UNITED NATIONS. PEACE AND SECURITY. Peacebuilding commission [online]. United Nations, © 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacebuilding/index.asp>
- 64.** URBANOVSKÁ, J. Konceptualizace udržování míru OSN coby mezinárodního. Obrana a strategie [online]. 15.12.2012, roč. 12, č. 2, s.27-44 [cit. 2013-08-19]. ISSN 1802-7199. DOI: 10.3849/1802-7199.12.2012.02.027-044. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-2-2012/clanky/konceptualizace-udrzovani-miru-osn-coby-mezinarodniho-rezimu.html>
- 65.** VÁLEČNÍCI [WARRIORS] [film]. Režie Peter Kosminsky. Velká Británie, 1999.
- 66.** VULLIAMY, E., MAREK, V. Údobí pekla. Praha: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-7432-238-9
- 67.** Zahraniční mise-UNPROFOR-mírová mise, 1992-1995, země bývalé Jugoslávie, 2250 příslušníků, Ministerstvo obrany, © 2004-2012 [cit.2013-08-16]. Dostupné z: <http://mise.army.cz/historie-misi/unprofor-mirova-mise-1992-1995-v-byvale-jugoslavii-2250-prislusniku>
- 68.** ZprávyIHned.cz.Haagský tribunál dosud odsoudil 82 lidí, z toho 80 procent Srbů. 27.5.2013 [online] © 1996 – 2014 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-59952520-haagsky-tribunal-dosud-odsoudil-82-lidi-z-toho-80-procent-srbu>
- 69.** ŽIVÍ A MRTVÍ [ŽIVI I MRTVI] [film]. Režie Kristijan Milič. Chorvatsko. Bosna a Hercegovina, 2007

7 Přílohy

PŘÍLOHA – A: Schéma – Systém Organizace spojených národů

PŘÍLOHA – B: Přehled specializovaných agentur, fondů a programů OSN

PŘÍLOHA – C: Všeobecná deklarace lidských práv a svobod

PŘÍLOHA – D: Seznam mírových operací 1948 – 2013

PŘÍLOHA – E: Vyznačená území „Bezpečných zón“

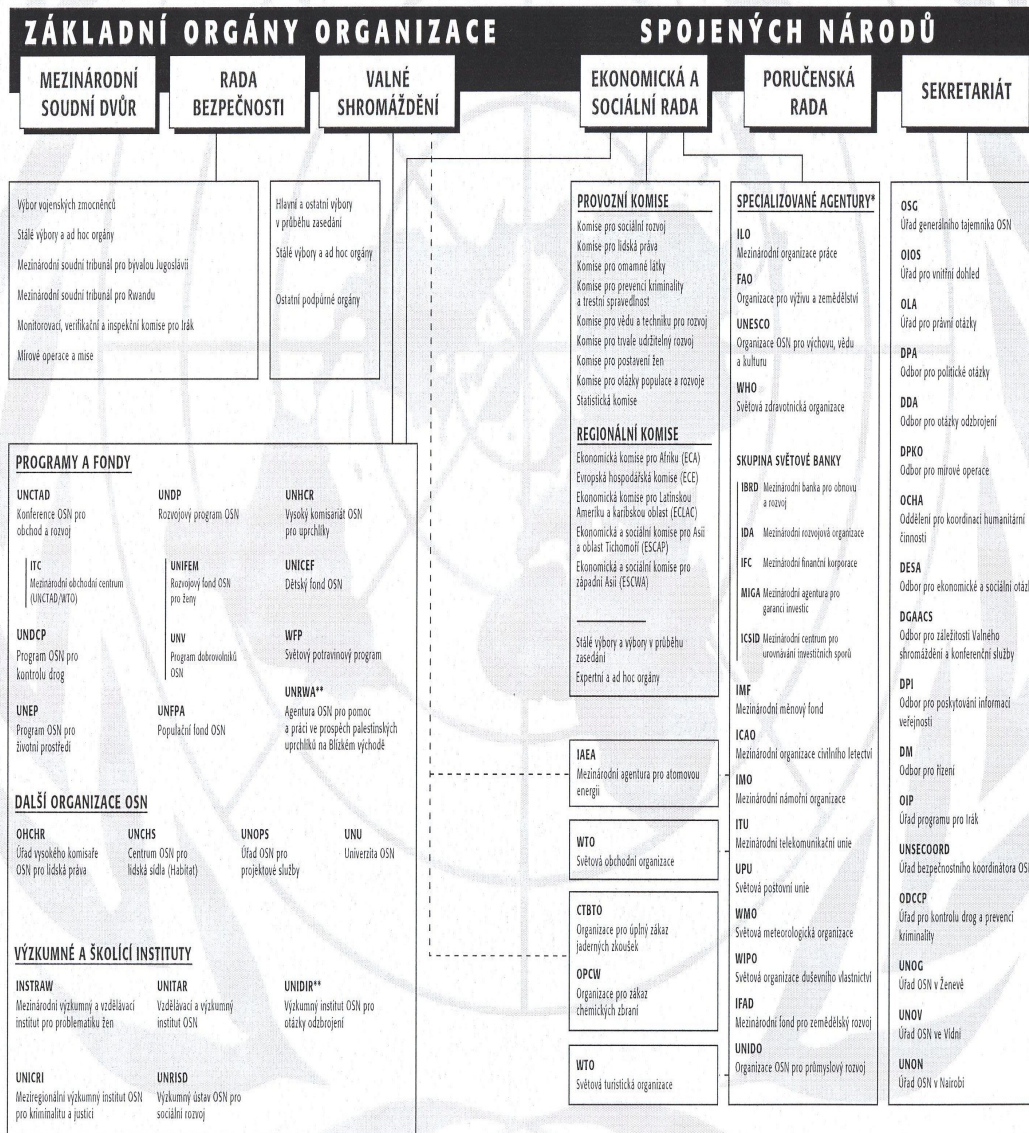
PŘÍLOHA – F: Mapa internačních táborů na území Bosny a Hercegoviny

PŘÍLOHA – G: Rozdělení etnik na území Bosny před válkou

PŘÍLOHA – H: Etnické rozdělení v Bosně po válce

PŘÍLOHA – A: Schéma – Systém Organizace spojených národů

Systém ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

* Autonomní organizace spolupracující s OSN a v některých případech se svou prosazovacími koordinací mechanismy Ekonomické a sociální rady.
** Zodpovídají se pouze Valnému shromáždění.

PŘÍLOHA – B: Přehled specializovaných agentur, fondů a programů OSN

UNDP /United Nations Development Programme/ - www.undp.org

Rozvojový program OSN usiluje o zpřístupnění znalostí, zkušeností a zdrojů jednotlivým zemím s cílem zlepšit životní úroveň jejich obyvatel. UNDP je zastoupen ve 166 zemích, kterým pomáhá řešit problémy týkající se rozvoje společnosti a ekonomiky.

UNICEF /United Nations Childrens Fund/- www.unicef.org

Dětský fond OSN se zabývá ochranou práv dětí a pomáhá zlepšovat jejich životní podmínky.

UNEP /United Nations Environment Programme/- www.unep.org

Program OSN pro ochranu životního prostředí je globálním koordinátorem ekologické politiky, monitoruje a hodnotí stav životního prostředí a podporuje systémy včasného varování.

UNFPA /United Nations Population Fund/- www.unfpa.org

Cílem činnosti Populačního fondu OSN je prosazování práva lidí na zdravý život. Podporuje politiku plánovaného rodičovství, bezpečného těhotenství a porodů.

UNHCR /United Nations High Commissioner for Refugees/- www.unhcr.org

Vysoký komisariát OSN pro uprchlíky poskytuje právní ochranu uprchlíkům a hledá dlouhodobá řešení jejich problémů – vytváří podmínky pro jejich dobrovolný návrat do vlasti nebo k usazení se v jiné zemi.

ILO /International Labour Organization/- www.ilo.org

Mezinárodní organizace práce formuluje strategie podpory práv pracujících lidí, zlepšování pracovních a životních podmínek a růst pracovních příležitostí.

IMF /International Monetary Fund/– www.imf.org

Mezinárodní měnový fond zajišťuje stabilitu globálního měnového a finančního systému. Poskytuje poradenství v ekonomické a finanční oblasti, krátkodobou finanční pomoc a školení. Svou činností podporuje ekonomický růst a snižování chudoby.

FAO /Food and Agriculture Organization/– www.fao.org

Organizace OSN pro výživu a zemědělství usiluje o odstranění hladu a podvýživy a zlepšení kvality výživy. Pomáhá členským státům zajistit udržitelný rozvoj zemědělství.

UNESCO /United Nations Education, Scientific and Cultural Organization/– www.unesco.org

Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu podporuje mezinárodní spolupráci a výměnu informací v oblasti vzdělávání, vědy kultury a komunikací.

WHO /World Health Organization/ – www.who.org

Světová zdravotnická organizace řídí a koordinuje mezinárodní činnost v oblasti zdravotní péče. Podporuje a koordinuje také výzkum prevence nemocí.

Světová banka – www.worldbank.org

Poskytuje půjčky s nízkým úročením, bezúročné úvěry a příspěvky rozvojovým zemím na oblast vzdělání, zdravotnictví, budování infrastruktury, rozvoj komunikací apod.

ICAO /International Civil Aviation Organization/– www.icao.int

Mezinárodní organizace pro civilní letectví zajišťuje bezpečný, systematický a udržitelný rozvoj mezinárodní letecké přepravy a usiluje o minimalizaci nepříznivých dopadů globálního civilního letectví na životní prostředí.

IMO /International Maritime Organization/ – www.imo.int

Mezinárodní námořní organizace zodpovídá za bezpečnou a efektivní lodní dopravu a za prevenci znečišťování moří plavidly.

ITU /International Telecommunication Union/– www.itu.int

Mezinárodní telekomunikační unie spolupracuje s vládami států i soukromým sektorem na koordinaci provozu mezinárodních telekomunikačních sítí a služeb v oblasti širokopásmového internetu, nových bezdrátových technologií, letecké a námořní navigace, radioastronomie, satelitní meteorologie, telefonních a faxových služeb či v oblasti televizního vysílání. Jinými slovy, ITU pomáhá světu komunikovat [4].

UPU /Universal Postal Union/ – www.upu.int

Světová poštovní unie zajišťuje udržitelný rozvoj kvalitních univerzálních, efektivních a dostupných poštovních služeb, které umožňují komunikaci mezi lidmi na celém světě.

WMO /World Meteorological Organization/ – www.wmo.int

Světová meteorologická organizace koordinuje celosvětovou vědeckou činnost v oblasti výzkumu stavu zemské atmosféry a její interakce s oceány a klimatem.

WIPO /World Intellectual Property Organization/– www.wipo.int

Světová organizace duševního vlastnictví zajišťuje globální ochranu autorských práv. Autorům a vynálezčům zabezpečuje uznání a odměnu za jejich důvtip.

IFAD /International Fund for Agriculture Development/ – www.ifad.org

Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj zajišťuje přímé i nepřímé financování programů na podporu ekonomického vzestupu chudých obyvatel venkova. Ve venkovských oblastech žije na 800 milionů lidí, jejichž obživa závisí na zemědělství a s ním souvisejících činnostech.

UNIDO /United Nations Industrial Development Organization/– www.unido.org

Organizace OSN pro průmyslový rozvoj pomáhá státům při posilování rozvojových strategií především v oblasti přístupu na trh a dostupnosti financování průmyslového rozvoje.

UNWTO /United Nations World Tourism Organization/– www.world-tourism.org

Světová turistická organizace podporuje rozvoj zodpovědného a udržitelného turismu jako prostředku k ekonomickému rozvoji, mezinárodnímu porozumění, míru, prosperitě

a všeobecnému respektu k lidským právům a svobodám. Zvláštní pozornost věnuje zájmům rozvojových zemí v oblasti turismu.

UNODC /United Nations Office on Drugs and Crime/ – www.unodc.org

Úřad pro drogy a kriminalitu pomáhá státům v boji proti nelegálním drogám, kriminalitě a terorismu. Usiluje o rozšíření povědomí o problémech drog a zločinnosti a pomáhá státům při tvorbě příslušné legislativy a uplatňování mezinárodních dohod.

UNIFEM /United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of women/ – www.unifem.org

Rozvojový fond OSN pro ženy poskytuje finanční a technickou pomoc inovativním programům a strategiím, které směřují k lepšímu postavení žen ve společnosti.

WFP – www.wfp.org

Světový potravinový program je největší humanitární organizace na světě. Zajišťuje potraviny obětem konfliktů a přírodních katastrof, zlepšuje kvalitu výživy i života nejzranitelnějších lidí v kritických životních situacích a podporuje jejich samostatnost.

UNHABITAT /United Nations Habitat for a Better Urban Future/ – www.unhabitat.org

Program OSN pro lidská sídla podporuje sociálně a environmentálně udržitelná města.

zdroj: www.osn.cz

PŘÍLOHA – C: Všeobecná deklarace lidských práv a svobod

Úvod

U vědomí toho, že uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě, že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbavení strachu a nouze, se budou těšit svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu, že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá-li být člověk donucen uchýlovat se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaku, že je nutné podporovat rozvoj přátelských vztahů mezi národy, že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a že se rozhodl podporovat sociální pokrok a vytvořit lepší životní podmínky ve větší svobodě, že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci s Organizací spojených národů všeobecné uznávání a zachovávání lidských práv a základních svobod a že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku, **Valné shromáždění** vyhlašuje tuto **Všeobecnou deklaraci lidských práv** jakožto společný cíl pro všechny národy a všechny státy za tím účelem, aby se každý jednotlivec a každý orgán společnosti, maje tuto deklaraci stále na mysli, snažil vyučováním a výchovou rozšířit úctu k těmto právům a svobodám a zajistit postupnými opatřeními vnitrostátními i mezinárodními jejich všeobecné a účinné uznávání a zachovávání jak mezi lidem členských států samých, tak i mezi lidem území, jež jsou pod jejich pravomocí.

článek 1

Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.

článek 2

(1) Každý má všechna práva a všechny svobody, stanovené touto deklarací, bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

(2) Žádný rozdíl nebude dále činěn z důvodu politického, právního nebo mezinárodního postavení země nebo území, k nimž určitá osoba přísluší, ať jde o zemi nebo území nezávislé nebo pod poručenstvím, nesamosprávné nebo podrobené jakémukoli jinému omezení suverenity.

článek 3

Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.

článek 4

Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví; všechny formy otroctví a obchodu s otroky jsou zakázány.

článek 5

Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

článek 6

Každý má právo na to, aby byla všude uznávána jeho právní osobnost.

článek 7

Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakéhokoli rozlišování. Všichni mají právo na stejnou ochranu proti jakékoli diskriminaci, která porušuje tuto deklaraci, a proti každému podněcování k takové diskriminaci.

článek 8

Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, která jsou mu přiznána ústavou nebo zákonem.

článek 9

Nikdo nesmí být svévolně zatčen, držen ve vazbě nebo vyhoštěn do vyhnanství.

článek 10

Každý má úplně stejné právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje buď o jeho právech a povinnostech, nebo o jakémkoli trestním obvinění vzneseném proti němu.

článek 11

(1) Každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina ve veřejném řízení, v němž mu byly zajištěny veškeré možnosti obhajoby.

(2) Nikdo nesmí být odsouzen pro čin nebo opomenutí, které v době, kdy byly spáchány, nebyly trestné podle státního nebo mezinárodního práva. Rovněž nesmí být uložen trest těžší, než jakého bylo lze použít v době, kdy byl trestný čin spáchán.

článek 12

Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, ani útokům na svou čest a pověst. Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.

článek 13

(1) Každý má právo volně se pohybovat a svobodně si volit bydliště uvnitř určitého státu.

(2) Každý má právo opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vrátit se do své země.

článek 14

(1) Každý má právo vyhledat si před pronásledováním útočiště v jiných zemích a požívat tam azylu.

(2) Toto právo nelze uplatnit v případě stíhání skutečně odůvodněného nepolitickými zločiny nebo činy, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Spojených národů.

článek 15

(1) Každý má právo na státní příslušnost.

(2) Nikdo nesmí být svévolně zbaven své státní příslušnosti ani práva svou státní příslušnost změnit.

článek 16

(1) Muži a ženy, jakmile dosáhnou plnoletosti, mají právo, bez jakéhokoli omezení z důvodů příslušnosti rasové, národnostní nebo náboženské, uzavřít sňatek a založit rodinu. Pokud jde o manželství, mají za jeho trvání i při jeho rozvázání stejná práva.

(2) Sňatky mohou být uzavřeny jen se svobodným a plným souhlasem nastávajících manželů.

(3) Rodina je přirozenou a základní jednotkou společnosti a má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu.

článek 17

(1) Každý má právo vlastnit majetek jak sám, tak spolu s jinými.

(2) Nikdo nesmí být svévolně zbaven svého majetku.

článek 18

Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru,

sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, vyučováním, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou a zachováváním obřadů.

článek 19

Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.

článek 20

(1) Každému je zaručena svoboda pokojného shromažďování a sdružování.

(2) Nikdo nesmí být nucen, aby byl členem nějakého sdružení.

článek 21

(1) Každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců.

(2) Každý má právo vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země.

(3) Základem vládní moci budiž vůle lidu; ta musí být vyjádřena správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva tajným hlasováním nebo jiným rovnocenným postupem, zabezpečujícím svobodu hlasování.

článek 22

Každý člověk má jako člen společnosti právo na sociální zabezpečení a nárok na to, aby mu byla národním úsilím i mezinárodní součinností a v souladu s organizací a s prostředky příslušného státu zajištěna hospodářská, sociální a kulturní práva, nezbytná k jeho důstojnosti a k svobodnému rozvoji jeho osobnosti.

článek 23

(1) Každý má právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti.

(2) Každý, bez jakéhokoli rozlišování, má nárok na stejný plat za stejnou práci.

(3) Každý pracující má právo na spravedlivou a uspokojivou odměnu, která by zajišťovala jemu samému a jeho rodině živobytí odpovídající lidské důstojnosti a která by byla doplněna, kdyby toho bylo třeba, jinými prostředky sociální ochrany.

(4) Na ochranu svých zájmů má každý právo zakládat s jinými odborové organizace a přistupovat k nim.

článek 24

Každý má právo na odpočinek a na zotavení, zejména také na rozumné vymezení pracovních hodin a na pravidelnou placenou dovolenou.

článek 25

(1) Každý má právo na takovou životní úroveň, která by byla s to zajistit jeho zdraví a blahobyt i zdraví a blahobyt jeho rodiny, počítajíc v to zejména výživu, šatstvo, byt a lékařskou péči, jakož i nezbytná sociální opatření; má právo na zabezpečení v nezaměstnanosti, v nemoci, při nezpůsobilosti k práci, při ovdovění, ve stáří nebo v ostatních případech ztráty výdělečných možností, nastalé v důsledku okolností nezávislých na jeho vůli.

(2) Mateřství a dětství mají nárok na zvláštní péči a pomoc. Všechny děti, ať manželské nebo nemanželské, požívají stejné sociální ochrany.

článek 26

(1) Každý má právo na vzdělání. Vzdělání necht' je bezplatné, alespoň v počátečních a základních stupních. Základní vzdělání je povinné. Technické a odborné vzdělání budiž všeobecně přístupné a rovněž vyšší vzdělání má být stejně přístupné všem podle schopností.

(2) Vzdělání má směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a k posílení úcty k lidským právům a základním svobodám. Má napomáhat k vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a všemi skupinami rasovými i náboženskými, jakož i k rozvoji činnosti Spojených národů pro zachování míru.

(3) Rodiče mají přednostní právo volit druh vzdělání pro své děti.

článek 27

(1) Každý má právo svobodně se účastnit kulturního života společnosti, užívat plodů umění a podílet se na vědeckém pokroku a jeho výtěžcích.

(2) Každý má právo na ochranu morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby.

článek 28

Každý má právo na to, aby vládl takový sociální a mezinárodní řád, ve kterém by práva a svobody stanovené v této deklaraci byly plně uplatněny.

článek 29

(1) Každý má povinnosti vůči společnosti, v níž jedině může volně a plně rozvinout svou osobnost.

(2) Každý je při výkonu svých práv a svobod podroben jen takovým omezením, která stanoví zákon výhradně za tím účelem, aby bylo zajištěno uznávání a zachovávání práv a svobod ostatních a vyhověno spravedlivým požadavkům morálky, veřejného pořádku a obecného blaha v demokratické společnosti.

(3) Výkon těchto práv a svobod nesmí být v žádném případě v rozporu s cíli a zásadami Spojených národů.

článek 30

Nic v této deklaraci nemůže být vykládáno jako by dávalo kterémukoli státu, kterékoli skupině nebo osobě jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů, které by směřovaly k potlačení některého z práv nebo některé ze svobod v této deklaraci uvedených.

zdroj: www.osn.cz

PŘÍLOHA – D: Seznam mírových operací 1948-2013

Acronym	Mission name	Start Date	End Date
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization	May 1948	Present
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan	January 1949	Present
UNEF I	First United Nations Emergency Force	November 1956	June 1967
UNOGIL	United Nations Observation Group in Lebanon	June 1958	December 1958
ONUC	United Nations Operation in the Congo	July 1960	June 1964
UNSF	United Nations Security Force in West New Guinea	October 1962	April 1963
UNYOM	United Nations Yemen Observation Mission	July 1963	September 1964
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus	March 1964	Present
DOMREP	Mission of the Representative of the Secretary-General in the Dominican Republic	May 1965	October 1966
UNIPOM	United Nations India-Pakistan Observation Mission	September 1965	March 1966
UNEF II	Second United Nations Emergency Force	October 1973	July 1979
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force	June 1974	Present
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon	March 1978	Present
UNGOMAP	United Nations Good Offices Mission in Afghanistan and Pakistan	May 1988	March 1990
UNIIMOG	United Nations Iran-Iraq Military Observer Group	August 1988	February 1991
UNAVEM I	United Nations Angola Verification Mission I	January 1989	June 1991
UNTAG	United Nations Transition Assistance Group	April 1989	March 1990
ONUSCA	United Nations Observer Group in Central America	November 1989	January 1992
UNIKOM	United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission	April 1991	October 2003
MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara	April 1991	Present
UNAVEM II	United Nations Angola Verification Mission II	June 1991	February 1995
ONUSAL	United Nations Observer Mission in El Salvador	July 1991	April 1995
UNAMIC	United Nations Advance Mission in Cambodia	October 1991	March 1992
UNPROFOR	United Nations Protection Force	February 1992	March 1995

UNTAC	United Nations Transitional Authority in Cambodia	March 1992	September 1993
UNOSOM I	United Nations Operation in Somalia I	April 1992	March 1993
ONUMOZ	United Nations Operation in Mozambique	December 1992	December 1994
UNOSOM II	United Nations Operation in Somalia II	March 1993	March 1995
UNOMUR	United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda	June 1993	September 1994
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia	August 1993	June 2009
UNOMIL	United Nations Observer Mission in Liberia	September 1993	September 1997
UNMIH	United Nations Mission in Haiti	September 1993	June 1996
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda	October 1993	March 1996
UNASOG	United Nations Aouzou Strip Observer Group	May 1994	June 1994
UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan	December 1994	May 2000
UNAVEM III	United Nations Angola Verification Mission III	February 1994	June 1997
UNCRO	United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia	May 1995	January 1996
UNPREDEP	United Nations Preventive Deployment Force	March 1995	February 1999
UNMIBH	United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina	December 1995	December 2002
UNTAES	United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium	January 1996	January 1998
UNMOP	United Nations Mission of Observers in Prevlaka	January 1996	December 2002
UNSMIH	United Nations Support Mission in Haiti	July 1996	July 1997
MINUGUA	United Nations Verification Mission in Guatemala	January 1997	May 1997
MONUA	United Nations Observer Mission in Angola	June 1997	February 1999
UNTMIH	United Nations Transition Mission in Haiti	August 1997	December 1997
MIPONUH	United Nations Civilian Police Mission in Haiti	December 1997	March 2000
UNCPSG	UN Civilian Police Support Group	January 1998	October 1998
MINURCA	United Nations Mission in the Central African Republic	April 1998	February 2000

UNOMSIL	Nations Observer Mission in Sierra Leone	July 1998	October 1999
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo	June 1999	December 2005
UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone	October 1999	December 2005
UNTAET	United Nations Transitional Administration in East Timor	October 1999	May 2002
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo	November 1999	June 2010
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea	July 2000	July 2008
UNMISSET	United Nations Mission of Support in East Timor	May 2002	May 2005
UNMIL	United Nations Mission in Liberia	September 2003	Present
UNOCI	United Nations Operation in Côte d'Ivoire	April 2004	present
MINUSTAH	United Nations Stabilization Mission in Haiti	June 2004	Present
ONUB	United Nations Operation in Burundi	June 2004	December 2006
UNMIS	United Nations Mission in the Sudan	March 2005	July 2011
UNMIT	United Nations Integrated Mission in Timor- Leste	August 2006	December 2012
UNAMID	African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur	July 2007	Present
MINURCAT	United Nations Mission in the Central African Republic and Chad	September 2007	December 2010
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo	July 2010	Present
UNISFA	United Nations Organization Interim Security Force for Abyei	June 2011	Present
UNMISS	United Nations Mission in the Republic of South Sudan	July 2011	Present
UNSMIS	United Nations Supervision Mission in Syria	April 2012	August 2012
MINUSMA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali	April 2013	Present

zdroj: www.un.org

PŘÍLOHA – E: Vyznačená území „Bezpečných zón“

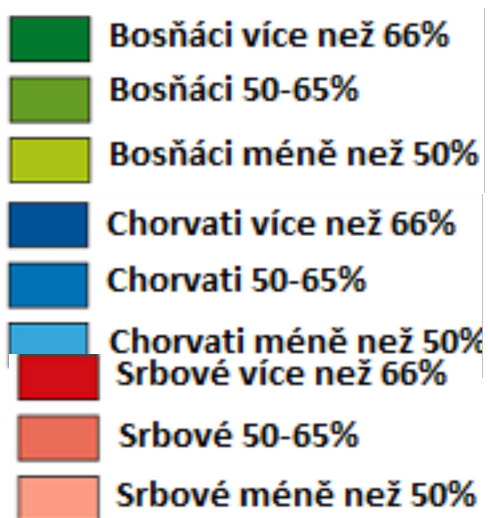
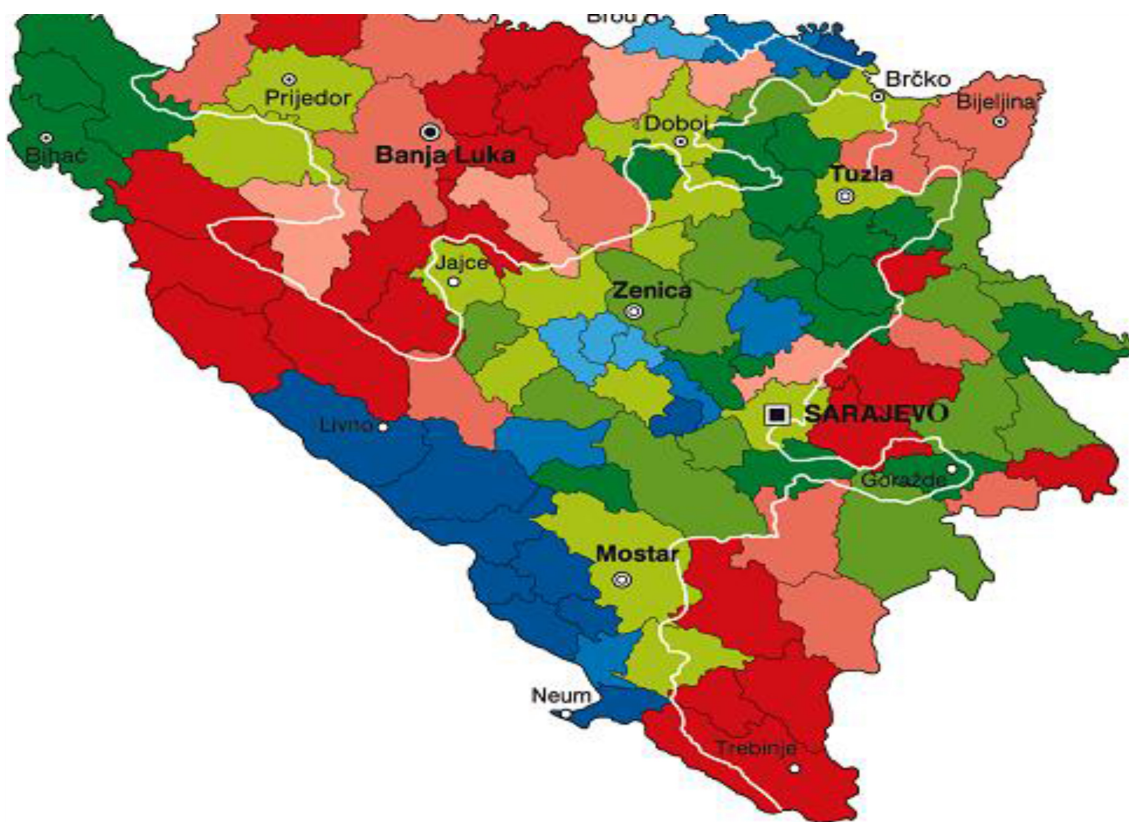
zdroj: Richtrová, 2010

PŘÍLOHA – F: Mapa internačních táborů na území Bosny a Hercegoviny

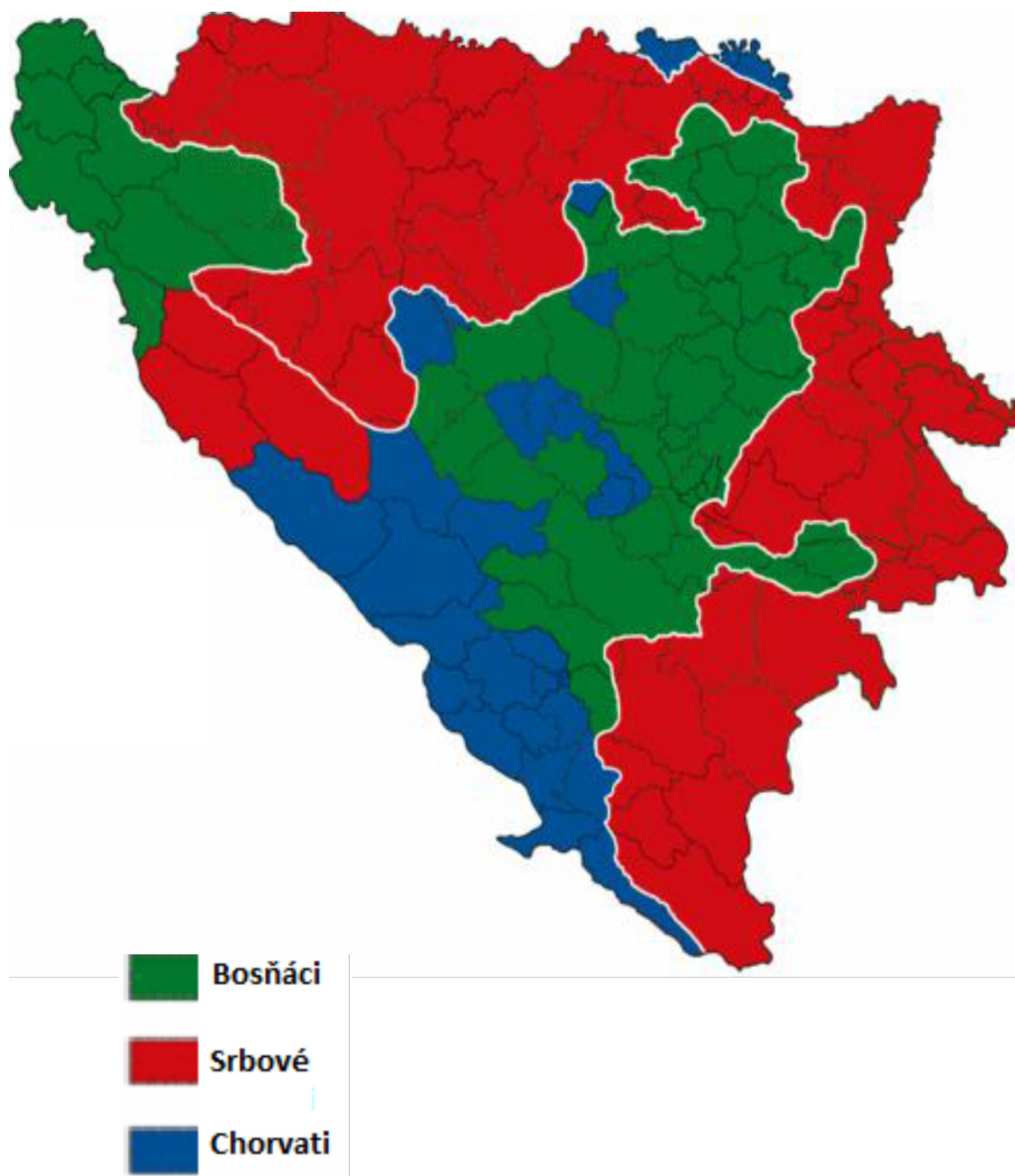
zdroj: Richtrová, 2010

PŘÍLOHA – G: Rozdělení etnik na území Bosny před válkou

zdroj: Richtrová, 2010

PŘÍLOHA – H: Etnické rozdělení v Bosně po válce

Zdroj: Richtrová, 2010